

ARII PROTEJATE

Capitolul 1. ARII PROTEJATE

1.1 Ce este o arie naturală protejată ?

Este o zona terestră, acvatică și/sau subterană, cu perimetru legal stabilit și având un regim special de ocrotire și conservare, în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni biogeografie, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de alta natură, cu valoare ecologică, științifică sau culturală deosebită.

1.2 Care sunt beneficiile practice pe care le aduc ariile protejate ?

Ele protejează cursuri de apă importante; cuprind zone de o remarcabilă frumusețe și semnificație culturală; adăpostesc comunități umane ce au culturi tradiționale; protejează teritoriile care reflectă istoria interacțiunii omului cu mediul; sunt locuri de maximă importanță pentru turism, cercetare și educație.

Ariile protejate sunt în mod deosebit importante pentru menținerea biodiversității - ecosistemele, speciile și varietatea genetică care alcătuiesc diversitatea vieții. Ele conservă caracterele complexe și mereu schimbătoare ale ecosistemelor. Ele sunt un prim loc de apărare împotriva dispariției speciilor mari și mici. Ele păstrează diversitatea biologică, sălbatică sau cultivată a unora dintre cele mai importante recolte ale omenirii. De asemenea, reprezintă un rezervor vital pentru plantele și animalele necesare medicinei.

Ariile protejate îmbunătățesc, de asemenea, calitatea vieții umane, în mod deosebit ca locuri de recreere. Acest fapt este deosebit de important în Europa, unde foarte mulți oameni locuiesc în orașe și au pierdut contactul nemijlocit cu natura. Ariile protejate oferă oportunități pentru petrecerea timpului liber, sunt un antidot pentru stres și un loc pentru înțelegere și învățare. Mai mult, ele sunt o sursă de reînnoire mentală, psihică și spirituală.

Mulți cred că abordarea problemelor de mediu nu trebuie făcută doar din punctul de vedere al beneficiilor omului. Și alte specii au dreptul să existe și ariile protejate sunt o cale importantă de a le da o șansă de supraviețuire. Puțini europeni au văzut vreodată un urs sau o balenă dar celor mai mulți le-ar părea rău ca aceste specii să dispară. Dezvoltarea nu reprezintă o nevoie universală, astfel încât câteva zone trebuie lăsate naturii sălbatice.

1.3 Ariile protejate, planificarea și managementul ecologic.

Adesea ariile protejate sunt privite ca ceva izolat sau nelegat de dezvoltarea durabilă a unei națiuni. De fapt, ele pot juca un rol important în susținerea bunăstării economice și sociale a comunităților umane. Acest lucru se va întâmpla dacă ariile protejate vor fi incluse în sistemul mai larg de amenajare a teritoriului.

Ariile protejate contribuie la dezvoltarea durabilă prin:

- conservarea solului și apei în zone erodabile;
- regularizarea și purificarea apei, în special prin protejarea pădurilor și a zonelor umede;
- apărarea oamenilor de dezastre naturale ca inundații sau furtuni devastatoare;
- menținerea vegetației naturale pe soluri cu productivitate mică și în zone sensibile;
- menținerea resurselor genetice sălbatice importante pentru medicină, pentru plante și

pentru hrana animalelor;

- protejarea speciilor care sunt extrem de sensibile la intervenția umană;
- asigurarea habitatelor critice pentru hrănire, reproducere, creștere și odihnă a speciilor care sunt utilizate durabil;
- asigurarea de venituri și locuri de muncă prin turism.

1.3.1 Ariile protejate și dezvoltarea durabilă locală.

În trecut, de multe ori s-a afirmat că scopurile comunităților locale și cele ale ariilor protejate sunt în conflict. Drept urmare, administrațiile ariilor protejate au impus adeseori controale și reguli care se bazează pe o "incompatibilitate" între cele două grupuri de interes și astfel comunitățile locale au fost dezavantajate de prezența ariilor protejate în apropierea sau în jurul propriilor lor case.

De fapt însă, ariile protejate și localnicii se pot ajuta reciproc și pot deveni avocați ai necesităților fiecăruia dintre ei: comunitățile locale pot beneficia financiar și în alte moduri de pe urma ariilor protejate iar ariile protejate pot beneficia de pe urma implicării localnicilor în planificare și management.

Pentru aceasta însă, prezența ariei protejate trebuie să determine o politică ce încurajează creșterea economiei locale în mod durabil. Localnicii vor vedea valoarea ariei protejate ca o sursă de venituri și locuri de muncă. Câteva dintre modalitățile de a realiza aceasta sunt:

- comercializarea produselor locale (vin, lichioruri, brânză, miere, apă de izvor, etc.) cu numele ariei protejate pe etichetă, așa cum fac mănăstirile de multe secole;
- dezvoltarea abilităților comerciale ale comunităților locale astfel încât ele să poată să vină în întâmpinarea nevoilor turiștilor, în special pentru cazare și masă;
- crearea unor ateliere meșteșugărești, deschiderea de puncte de vânzare în interiorul sau exteriorul ariei protejate, astfel încât să fie încurajată practicarea meseriilor tradiționale și valorificarea artizanatului local;
- utilizarea calităților peisajului și a împrejurimilor liniștite pentru înființarea unor așezăminte de sănătate și case de odihnă;
- încurajarea comunităților locale în realizarea unor muzee ale vieții rurale și în găsirea altor căi de evidențiere a relației lor cu natura;
- dezvoltarea agroturismului legat cu vizitarea ariei protejate.

Pe de altă parte, este nevoie de o politică de implicare a localnicilor în planificarea și administrarea ariei protejate, ceea ce va conduce în final la un management comun. Aceasta va da localnicilor sentimentul implicării și al proprietății asupra ariei protejate.

Acestea sunt căile de a determina comunitățile să fie capabile să aibă grijă și să valorifice în sens durabil propriile valori ale patrimoniului natural.

1.3.2 Ariile protejate și amenajarea teritoriului.

Deoarece denumirea de arie protejată este o formă de folosire a terenului, nevoile unei asemenea arii trebuie să fie cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului. Prin adoptarea unor sisteme eficiente de planificare a utilizării terenurilor, prin controlul construcțiilor, a clădirilor, proiectelor, instalațiilor industriale, a agriculturii, silviculturii, etc., se va întări protecția acordată tuturor resurselor naturale și culturale, deci și ariilor protejate. Planurile de amenajare a teritoriului joacă un rol vital pentru ariile protejate. Ele trebuie să fie orientate spre viitor și să acorde ariilor protejate o mare importanță. Planificarea utilizării terenurilor trebuie, între altele, să fie făcută în interes public; să fie deschisă validării publice și comentariilor; să promoveze interdependența ariilor protejate și economiei localnicilor, astfel încât ambele părți să aibă de câștigat, etc.

1.3.3 Ariile protejate și turismul durabil.

Turismul este un paradox. El poate cauza mari pagube ariilor protejate, în special dacă nu sunt administrate corespunzător, dar poate aduce și mari beneficii.

Presiunile din partea turismului cresc de la o zi la alta. Ariile naturale mai frumoase și mai cunoscute devin din ce în ce mai mult locuri pentru turismul de lungă durată, vizite de sfârșit de săptămână și chiar sport. În câteva arii protejate există pur și simplu atât de mulți turiști în anumite părți sau în anumite momente încât natura - și calitatea experienței turiștilor - suferă. Facilitățile turistice intră deseori în conflict cu țelurile de conservare și afectează peisajele naturale.

Dacă este planificat și administrat pentru a fi durabil, turismul poate fi o forță foarte pozitivă, aducând beneficii atât ariilor protejate cât și comunităților locale. Turismul va fi binevenit în sau lângă ariile protejate dacă respectă caracterul special al ariei - turismul bazat pe aprecierea naturii; turismul cultural și educațional sau activități turistice în grupuri mici - și dacă pagubele și poluarea sunt minime. Turismul poate ajuta la justificarea înființării ariilor protejate în regiunile marginale și poate duce la învierea comunităților locale din punct de vedere economic și al culturilor tradiționale. Dezvoltarea ecoturismului poate fi legată de industria manufacturieră și de locurile de muncă la ferme, pentru a produce elementele unei economii rurale durabile.

Turismul durabil trebuie să fie parte a strategiei naționale de dezvoltare durabilă, dar trebuie să fie inclus și în planurile de management ale ariilor protejate.

Măsurile de care trebuie să beneficieze ariile protejate sunt;

- stabilirea unor standarde de turism durabil;
- desemnarea zonelor pentru diverse grade de turism, bazate pe capacitatea și gradul de suportabilitate al ariilor protejate, incluzând zone liniștite în care accesul turiștilor este strict limitat sau interzis, ca și zone potrivite pentru diferite niveluri de utilizare turistică ;
- reducerea poluării și desconggestionarea traficului de sfârșit de săptămână;
- evitarea supraaglomerării turistice în ariile protejate;
- asigurarea că de pe urma turismului beneficiază și comunitățile locale;
- pregătirea managerilor ariilor protejate pentru turismul durabil.

Guvernului îi revin sarcini importante în sprijinirea și reglementarea acestui tip de turism, care în Europa a luat amploare deosebită în ultimii ani.

Turismul durabil poate fi definit ca “toate formele de dezvoltări turistice, management și activități turistice care mențin integritatea ecologică, socială și economică și care mențin pentru viitor valorile naturale, construite și culturale”.

Turismul durabil în și în afara ariilor protejate cere:

- cooperare strânsă cu autoritățile ariilor protejate;
- operatorii turistici și ghizii care lucrează în arii protejate să aibă serioase cunoștințe ecologice;
- contribuții practice și financiare ale operatorilor turistici pentru conservarea ariilor protejate;
- reguli pentru promovarea și marketingul vacanțelor bazate pe ariile protejate;
- linii directoare pentru implicarea comunităților locale;
- standarde pentru proiectarea și operarea facilităților și afacerilor de turism durabil;

Capitolul 2. MANAGEMENTUL ARIILOR PROTEJATE

Odată ce a fost stabilită baza legală pentru ariile protejate, următoarele priorități sunt planificarea și managementul eficient. Aici, prin “management” înțelegem planificarea, relațiile cu guvernul și cu comunitățile locale, aplicarea cercetărilor, precum și sarcinile manageriale curente, cum ar fi: menținerea potecilor, asigurarea serviciilor pentru vizitatori, educația ecologică, monitorizarea, pregătirea și perfecționarea personalului, etc.

Managementul eficient al ariilor protejate depinde în primul rând de existența unor instituții adecvate. Acest punct este deseori punctul slab din sistemul ariilor protejate, în special în cele mai recente. În ciuda diferențelor, sunt recomandate două acțiuni principale pentru fiecare țară : un plan pentru sistemul național de arii protejate, care trebuie evaluat la intervale regulate și un plan de management pentru fiecare arie protejată, mică sau mare. Acestea sunt instrumente vitale pentru asigurarea unui management eficient în orice situație.

Administrarea unei arii protejate depinde de obiectivele stabilite pentru acea arie. Aria este desemnată protejării unei specii sau pentru încurajarea succesiunii naturale? Este pentru a conserva un mod de viață sau pentru a restaura vegetația? Sistemul categoriilor de management pentru arii protejate publicat în Legea Ariilor Protejate 462/2001 poate ajuta la asigurarea clarității în enunțarea obiectivelor potrivite pentru fiecare arie.

2.1 Categoriile de arii protejate

a) Rezervații științifice

Rezervațiile științifice sunt acele arii naturale protejate al căror scop este protecția și conservarea unor habitate naturale terestre și/sau acvatice, cuprinzând elemente reprezentative de interes științific sub aspect floristic, faunistic, geologic, speologic, paleontologic, pedologic sau de alta natură. Mărimea rezervațiilor științifice este determinată de arealul necesar pentru asigurarea integrității zonei protejate.

Managementul rezervațiilor științifice asigură un regim strict de protecție, prin care habitatele sunt păstrate într-o stare pe cât posibil neperturbată. În perimetrul lor se pot desfășura numai activități științifice, cu acordul forului științific competent.

Rezervațiile științifice corespund categoriei I a IUCN (Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii) - Rezervație Naturală Strictă: arie protejată administrată în principal în scopuri științifice.

b) Parcuri naționale

Parcurile naționale sunt acele arii naturale protejate al căror scop este protecția și conservarea unor eșantioane reprezentative pentru spațiul biogeografic național cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebită sub aspect fizico-geografic, floristic, faunistic, hidrologic, geologic, paleontologic, speologic, pedologic, sau de altă natură, oferind posibilitatea vizitării în scopuri științifice, educative, recreative și turistice.

Managementul parcurilor naționale asigură menținerea cadrului fizico-geografic în stare naturală, protecția ecosistemelor, conservarea resurselor genetice și a diversității biologice în condiții de stabilitate ecologică, excluderea oricărei forme de exploatare a resurselor naturale și a folosințelor terenurilor incompatibilă scopului atribuit.

Regimul de gospodărire se stabilește prin regulamente și planuri proprii de protecție și conservare aprobate de autoritățile naționale științifice și administrative abilitate, potrivit dispozițiilor prezentei ordonanțe. În perimetrele lor vor fi cuprinse ecosisteme sau fracțiuni de ecosisteme terestre și acvatice cât mai puțin influențate prin activități umane. Elementele cu valoare deosebită de pe cuprinsul parcurilor naționale pot fi delimitate și puse sub un regim strict de protecție ca rezervații științifice. Parcurile naționale se întind în general, pe suprafețe mari de teren.

În perimetrul parcurilor naționale sunt admise doar activitățile tradiționale practicate numai de către comunitățile din zona AP național, activități tradiționale ce se vor reglementa prin planul de management.

Parcurile Naționale corespund categoriei II a IUCN – “Parc național: arie protejată administrată în special pentru protecția ecosistemelor și pentru recreere”.

c) Monumente ale naturii

Monumente ale naturii sunt acele arii naturale protejate al căror scop este protecția și conservarea unor elemente naturale cu valoare și semnificație ecologică, științifică, peisagistică deosebite, reprezentate de specii de plante sau animale sălbatice rare, endemice sau amenințate cu dispariția, arbori seculari, asociații floristice și faunistice, fenomene geologice - peșteri, martori de eroziune, chei, cursuri de apă, cascade și alte manifestări și formațiuni geologice, depozite fosilifere, precum și alte elemente naturale cu valoare de patrimoniu natural prin unicitatea sau raritatea lor. Dacă monumentele naturii nu sunt cuprinse în perimetrul altor zone aflate sub regim de protecție, pentru asigurarea integrității lor se vor stabili zone de protecție obligatorie, indiferent de destinația și de deținătorul terenului.

Managementul monumentelor naturii se face după un regim strict de protecție care asigură păstrarea trăsăturilor naturale specifice. În funcție de gradul lor de vulnerabilitate, accesul populației poate fi limitat sau interzis.

Monumentele naturii corespund categoriei III IUCN– “Monument natural : arie protejată administrată în special pentru conservarea elementelor naturale, specifice”.

d) Rezervații naturale

Rezervațiile naturale sunt acele arii naturale protejate al căror scop este protecția și conservarea unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic, paleontologic, pedologic. Mărimea lor este determinată de arealul necesar asigurării integrității elementelor protejate.

Managementul rezervațiilor naturale se face diferențiat, în funcție de caracteristicile acestora prin măsuri active de gospodărire pentru a asigura menținerea habitatelor și/sau în vederea protejării anumitor specii, grupuri de specii sau comunități biotice. Pe lângă activitățile științifice, după caz, pot fi admise activități turistice, educaționale organizate. Sunt admise unele activități de valorificare durabilă a unor resurse naturale. Sunt interzise folosințele ale terenurilor sau exploatarea resurselor care dăunează obiectivelor atribuite. Potrivit scopului pentru care au fost desemnate, rezervațiile naturale pot avea caracter predominant: botanic, zoologic, forestier, geologic, paleontologic, peisagistic, speologic, de zona umedă, marină, de resurse genetice și altele.

Aceste rezervații corespund categoriei IV IUCN și anume arie de gestionare a habitatelor/speciilor: arie protejată administrată în special pentru conservare prin intervenții de gospodărire.

e) Parcuri naturale

Parcurile naturale sunt acele arii naturale protejate al căror scop este protecția și conservarea unor ansambluri peisagistice în care interacțiunea activităților umane cu natura de-a lungul timpului a creat o zonă distinctă, cu valoare semnificativă peisagistică și/sau culturală, deseori cu o mare diversitate biologică.

Managementul parcurilor naturale urmărește menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura prin protejarea diversității habitatelor și peisajului promovând păstrarea folosințelor tradiționale ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale.

De asemenea, se oferă publicului posibilitate pentru recreere și turism și se încurajează activitățile științifice și educaționale.

Parcurile Naturale corespund categoriei V IUCN- “Peisaj protejat: arie protejată administrată în principal pentru conservarea peisajului și recreere”.

f) Rezervații ale biosferei

Rezervațiile biosferei sunt acele arii naturale protejate al căror scop este protecția și conservarea unor zone de habitat natural și a diversității biologice specifice. Rezervațiile biosferei se întind pe suprafețe mari și cuprind un complex de ecosisteme terestre și/sau acvatice, lacuri și cursuri de apă, zone umede cu comunități biocenotice floristice și faunistice unice, cu peisaje armonioase naturale sau rezultate din amenajarea tradițională a teritoriului, ecosisteme modificate sub influența omului și care pot fi readuse la starea naturală, comunități umane a căror existență este bazată pe valorificarea resurselor naturale pe principiul dezvoltării durabile și armonioase. Mărimea rezervațiilor biosferei este determinată de cerințele de protecție și conservare eficientă a mediului natural și a diversității biologice specifice.

Managementul rezervațiilor biosferei se realizează conform unor regulamente și planuri de protecție și conservare proprii, în conformitate cu recomandările Programului Omul și Biosfera de sub egida UNESCO. Dacă în perimetrul rezervațiilor biosferei sunt cuprinse și situri naturale ale patrimoniului universal, managementul rezervației se realizează cu respectarea prevederilor Convenției privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural, de sub egida UNESCO.

Pentru asigurarea protecției și conservării unor zone de habitat natural și a diversității biologice specifice, precum și pentru valorificarea resurselor naturale disponibile, potrivit cerințelor de consum ale populațiilor locale și în limitele potențialului biologic natural de regenerare a acestor resurse, în cuprinsul rezervațiilor biosferei se pot delimita zone cu regim diferențiat de protecție ecologică, de conservare și de valorificare a resurselor, după cum urmează:

1. Zone strict protejate, având regimul de protecție și conservare al rezervațiilor științifice.
2. Zone tampon, cu rol de protecție a zonelor strict protejate și în care sunt admise activități limitate de valorificare a resurselor disponibile, în conformitate cu autorizațiile date de administrația rezervației.
3. Zone de reconstrucție ecologică, în care se realizează măsuri de refacere a mediului deteriorat.
4. Zone valorificabile economic, prin practici tradiționale sau noi, ecologic admise, în limitele capacității de regenerare a resurselor.

Rezervațiile biosferei cu așezări umane sunt astfel gestionate încât să constituie modele de dezvoltare a comunităților umane în armonie cu mediul natural.

g) Zone umede de importanță internațională

Zonele umede de importanță internațională sunt acele arii naturale protejate al căror scop este de a se asigura protecția și conservarea siturilor naturale cu diversitatea biologică specifică zonelor umede.

Managementul acestor zone se realizează în scopul conservării lor și al utilizării durabile a resurselor biologice pe care le generează, în conformitate cu prevederile Convenției privind conservarea zonelor umede de importanță internațională în special ca habitat al păsărilor acvatice.

h) Situri naturale ale patrimoniului natural universal

Siturile naturale ale patrimoniului natural universal sunt acele arii naturale protejate al căror scop este ocrotirea și conservarea unor zone de habitat natural în cuprinsul cărora există elemente naturale a căror valoare este recunoscută ca fiind de importanță universală. Mărimea arealului lor este determinată de cerințele pentru asigurarea integrității și conservării elementelor supuse acestui regim de protecție. În cuprinsul acestor zone pot exista comunități umane ale căror activități sunt orientate pentru o dezvoltare compatibilă cu cerințele de ocrotire și conservare a sitului natural.

Managementul siturilor naturale ale patrimoniului natural universal se realizează în conformitate cu regulamentele și planurile proprii de ocrotire și conservare, cu respectarea prevederilor Convenției privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural, de sub egida UNESCO.

i) Arii speciale de conservare

Ariile speciale de conservare sunt acele arii naturale protejate al căror scop este de a conserva, menține și acolo unde este cazul de a readuce într-o stare de conservare favorabilă habitatele naturale și/sau populațiile speciilor pentru care situl este desemnat. Ariile naturale de conservare sunt special desemnate pentru conservarea tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor menționate în anexele nr. 2, 3 și 4.

Managementul ariilor speciale de conservare necesită planuri de management adecvate specifice siturilor desemnate sau integrate în alte planuri de management și măsuri legale, administrative sau contractuale în scopul evitării deteriorării habitatelor naturale și a habitatelor speciilor ca și perturbarea speciilor pentru care zonele au fost desemnate. Orice plan sau proiect indirect legat sau necesar pentru gestiunea sitului dar susceptibil de a-l afecta într-un mod semnificativ, va face obiectul unui studiu pentru evaluarea impactului, ținând cont de obiectivele de conservare a ariei. Nu vor fi acceptate planuri sau proiecte în ariile respective care afectează aria, orice activitate în aceste zone se va face cu consultarea publicului. Ariile speciale de conservare sunt desemnate de stat în conformitate cu prevederile Directivei 92/43/CCE din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice și vor face parte din rețeaua europeană NATURA 2000 după recunoașterea statutului lor de către Comisia Europeană.

j) Arii de protecție specială avifaunistică

Ariile de protecție specială avifaunistică sunt acele arii naturale protejate al căror scop este de a conserva, menține și acolo unde este cazul de a readuce într-o stare de conservare favorabilă habitatele specifice desemnate pentru protecția speciilor de păsări migratoare sălbatice, mai ales a celor menționate în anexele 3 și 4.

Managementul ariilor speciale de protecție se realizează ca și pentru ariile speciale de conservare.

Ariile speciale de protecție sunt desemnate de stat în conformitate cu prevederile Directivei 79/409/CCE din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice și vor face parte din rețeaua europeană NATURA 2000 după recunoașterea statutului lor de către Comisia Europeană.

2.2 Parteneriate în managementul ariilor protejate.

Pentru a fi eficienți în munca lor, managerii ariilor protejate trebuie să conlucreze cu o gamă largă de parteneri din afara sectorului oficial al conservării naturii. Ei trebuie să conlucreze cu fermierii locali, cu firmele locale, pot folosi voluntari conservaționiști. Cu cât vor încheia mai multe parteneriate pentru administrarea ariei protejate, cu atât mai mulți oameni și instituții le vor asigura succesul.

Este foarte importantă formarea unei alianțe cu localnicii, astfel încât ei să se simtă incluși și nu excluși de la ceea ce se întâmplă în ariile protejate. Este necesar ca reprezentanții lor să facă parte din organele de management. În unele cazuri este recomandabil să se meargă și mai departe și să se instituie un sistem de management comun.

Managementul comun pentru arii protejate se stabilește în baza unor acorduri. Acestea sunt acorduri de colaborare între agențiile guvernamentale responsabile pentru ariile protejate și diferiți mandatar (grupuri organizate de utilizatori, firme, universități, organizații de conservare a naturii, etc.) pentru a dezvolta și implementa un management specific.

Un astfel de acord va identifica : resursele ariilor protejate și modul lor de folosire durabilă, în conformitate cu scopurile ariilor protejate; un sistem de drepturi și obligații pentru acești utilizatori; proceduri de luare a deciziilor colective și de rezolvare a conflictelor care ar putea apărea.

Pentru utilizatorii resurselor, managementul comun are avantajul că recunoaște drepturile lor asupra resurselor. Pentru administratori, face ca managementul să fie mai fezabil și mai eficient, în același timp respectând și scopurile conservării.

Exemple de acorduri și colaborări:

1. Cu alte arii protejate. Sunt importante prin schimburile de informații științifice, posibilitatea creării unor coridoare ecologice și pentru activitățile turistice.
2. Cu comunitățile locale, agenții de turism, agenți economici. Prezența unei arii protejate trebuie să favorizeze dezvoltarea economică durabilă a zonei. Localnicii vor putea beneficia prin obținerea de locuri de muncă, prin implicarea în turism sau prin comercializarea unor produse manufacturiere sau agricole specifice. Este necesară implicarea localnicilor în echipa de management sau chiar utilizarea unui management comun. Colaborarea cu operatorii turistici și agenți economici ar putea conduce la investiții comune în aria protejată, care vor produce în viitor avantaje financiare tuturor părților.
3. Cu organizații nonguvernamentale, universități, institute de cercetare. Este una dintre recomandările de care trebuie să țină cont orice manager. Colaborarea se poate fructifica printr-o monitorizare cu aplicarea celor mai noi metode, studii științifice, realizarea de cursuri de pregătire a personalului, activități științifice, marketing, ș.a.

2.3 Dezvoltarea planurilor de management

Dezvoltarea planurilor de management (management planning) reprezintă o componentă de bază a majorității proiectelor de management pentru arii protejate.

Este o propunere logică și atractivă de a avea un singur plan de management pentru ariile protejate, care detaliază ceea ce ar trebui făcut pentru managementul și conservarea ariei și a resurselor sale.

Alexander (1993) a definit un set de obiective privind planurile de management care să fie comprehensibile, pertinente și pragmatice:

- să asigure un fundament și o descriere integrală a zonei.
- să identifice obiectivele de management ale zonei
- să soluționeze conflictele și să prioritizeze diversele obiective
- să identifice și să descrie managementul necesar atingerii obiectivelor
- să identifice și să definească cerințele de monitoring, pentru a măsura astfel eficacitatea managementului
- să asigure continuitatea managementului
- să obțină resurse
- să faciliteze comunicarea în cadrul și între situri și organizații
- să demonstreze că managementul este eficient

Dezvoltarea și implementarea unui astfel de management planning bazat pe obiective a înregistrat succese în țările dezvoltate, unde au fost elaborate o serie de documente detaliate care să ajute managerii ariilor protejate. Pentru a contracara impedimentele determinate de formate-standard (blueprint), în Statele Unite a fost adoptat un management mai flexibil și adaptabil.

Un exemplu de sistem de management planning foarte dezvoltat și descriptiv poate fi întâlnit în formatul utilizat de Consiliul pentru Natură din Țara Galilor, care încurajează și permite ca planificarea să se facă la o scară cât mai exactă și să se concentreze asupra rezultatelor măsurabile.

Acest sistem este acum susținut de o bază de date pentru implementare, care se numește Sistem de Management al Naturii.

2.3.1 Problematika planurilor de management

Dintr-o varietate de motive, multe planuri de management nu sunt complet sau chiar deloc

implementate în anumite cazuri. Nu s-a cercetat în detaliu de ce se întâmplă asta, dar s-au înregistrat o multitudine de motive.

Acestea sunt legate de:

Calitatea planului în sine:

- planul este considerat nerealist din punct de vedere al obiectivelor sale, chiar de la început;
- Planul este considerat incomplet;
- Planul conține multe greșeli; personalul ariei protejate (AP) nu are încredere în plan;
- Planul nu este înțeles de cei care îl implementează;
- Planul este lung și complex, deci dificil de utilizat;
- Planul este scurt și vag, neasigurând o bună orientare;
- Formatul de plan folosit nu este aplicabil local

Cine este implicat în elaborarea lui:

- planul este scris de outsideri care nu au de-a face cu managementul AP;
- personalul AP nu are cunoștință de existența planului;
- personalul AP știe de existența planului, dar nu l-au văzut niciodată și nu știu unde să-l găsească.

Disponibilitatea mijloacelor materiale de implementare

- succesul planului depinde de creșterea resurselor, ceea ce nu se întâmplă niciodată;
- planul este însoțit de o creștere a resurselor inconstantă

Atitudinea celor însărcinați cu implementarea lui:

- personalul AP este prea ocupat pentru a utiliza planul;
- personalul AP considera ca știe ce are de făcut și nu are nevoie de un plan;
- personalul AP vede realizarea planului ca pe o cerință inoportună, impusă din afară;

Schimbări de circumstanțe:

- un nou director al AP care vrea să schimbe totul;
- planul funcționează pentru o vreme, dar când se schimbă circumstanțele, devine nerelevant;
- personalul AP încearcă să urmeze planul, dar factorii de decizie din afară iau decizii care contrazic planul.

Probleme cu procesul de planning în sine:

- personalul AP și managerii nu sunt obișnuiți cu sistemele de planning bazate pe obiective;
- personalul AP se simte amenințat și subminat de către plan;
- factorii de decizie de la nivel mai înalt se simt amenințați de delegarea puterii de decizie către directorii și personalul AP.

Astfel, nu surprinde ca multe dintre planurile de management nu sunt folosite în maniera în care au fost proiectate. Într-adevăr, multe dintre ele nici nu au fost folosite vreodată.

2.3.1.1 Lecții învățate:

Ca răspuns la problemele subliniate mai sus, se aplica următorul set de principii:

- personalul și factorii de decizie ai AP ar trebui să înțeleagă și să se angajeze în respectarea principiilor și obiectivelor planurilor de management și să înțeleagă beneficiile pe care un plan le aduce;

- de la început, management planningul trebuie privit ca un proces și nu ca un produs. Rezultatul final al management planningului nu trebuie văzut ca un document ci ca o îmbunătățire în statutul de conservare al ariei/speciilor considerate;
- personalul, directorii și factorii de decizie ai AP și cei ce au interes sau expertiză științifică specifică, administrativă sau tehnică ar trebui să fie implicați și să contribuie la procesul de planning, încă de la început.
- Acolo unde este posibil, actorii locali ar trebui să se implice în proces de la început. Trebuie urmărite mijloacele care să asigure ca viziunile și interesele locale să fie integrate în viziunile și ideile generale;
- Versiunea scrisă a planului în sine trebuie să fie un document de lucru clar și accesibil, pe care personalul AP să îl înțeleagă, să îl folosească și să îl consulte zilnic. Partea operațională a planului ar trebui să fie distinctă de componentele tehnice și analitice.
- natura planului în sine trebuie, pe cât posibil, să reflecte practicile și procedurile existente în zonă și să aibă o abordare culturală corespunzătoare. Aceasta nu înseamnă că planul nu poate aduce din afară idei noi sau practici dovedite a fi bune, dar, dacă acestea vor fi percepute ca amenințări, este posibil să nu funcționeze.
- Planul trebuie privit ca o viziune de lucru și ca un document ghid pentru ce trebuie făcut, dar trebuie să aibă încorporată capacitatea de a modifica, actualiza și ajusta oricare dintre componentele sale, în replică la schimbările de circumstanțe.
- Deciziile în cadrul planului trebuiesc bazate pe cele mai bune cunoștințe disponibile, pe experiență și competență. Cu toate acestea, planul nu încearcă să dea soluții definitive la toate problemele cărora li se adresează. În multe cazuri este necesară o abordare flexibilă. Aceasta abordare cere ca procesul de planificare să fie continuu și ciclic mai degrabă decât linear.
- Planul trebuie să țintească spre a fi ideal, dar în același timp să aibă în vedere realitatea circumstanțelor curente.
- Planul trebuie să includă componente care să îi permită continuitatea. Trebuie să se autosustină dar, de asemenea să planifice dezvoltarea durabilă a zonelor cărora se adresează.
- Planul și procesul planificării trebuie să fie în mod formal adoptat de către AP și autoritățile sale și, în mod ideal, să fie susținut de ceilalți actori implicați.

2.3.2 Participarea în procesul de planificare.

Experiența acumulată de-a lungul anilor în procesul de management planning, poate fi rezumată, referitor la participare, prin: “Spune-mi și voi uita. Arată-mi și poate îmi voi aminti. Implică-mă și voi înțelege.”

Ce se înțelege prin participare?

Participarea înseamnă includerea informațiilor, punctelor de vedere sau a deciziilor celor mai importante grupuri de interese (care nu au autoritate de decizie în aria protejată) în dezvoltarea planurilor, înțelegerilor sau deciziilor referitoare la managementul unei arii protejate.

Termenul de participare are un înțeles foarte larg și acoperă diferite activități, de la simpla informare până la implicarea activă în procesul de luare a deciziilor.

De ce trebuie încurajată participarea?

- oamenilor le place mai degrabă să fie implicați decât excluși (natura umană ...);
- este preferabil (atunci când este posibil) să cerem opinia oamenilor pentru a înțelege cum vor fi ei afectați de către acțiunile propuse (elimină neînțelegerile de mai târziu);
- primirea de semnale din mai multe perspective asigură o mai bună înțelegere a problemelor;
- o participare corespunzătoare mărește eficiența procesului de planificare;
- consensul înseamnă putere.

Beneficiile participării

- mai multă informație, pricepere și lărgirea perspectivelor în procesul de planificare;
- înțelegerea adevăratelor perspective de către grupurile interesate asigură planuri mai realiste, eficiente și durabile;
- participanții dobândesc mai multe cunoștințe referitoare la probleme, resurse și oportunități;
- implicarea în proces creează sprijinul necesar realizării planului;
- se mărește sentimentul de "proprietate" asupra proiectului;
- se întăresc relațiile dintre diferitele instituții și/sau comunități
- se înlesnește comunicarea.

Riscuri și dificultăți ale participării

- unele grupuri pot să aibă un disconfort când sunt puse în situația de a vorbi deschis în fața autorităților sau a organismelor de administrare.
- participarea poate fi o încercare dificilă, în special datorită diluării deciziei;
- lipsa de dialog și comunicare între grupuri sau indivizi poate submina procesul de participare;
- Din cauza apariției altor priorități, ar putea fi necesare anumite compromisuri în obiectivele de conservare;
- Lărgirea procesului de participare poate reduce focalizarea pe conținutul tehnic al planului;
- Procesul de participare necesită obiective clare și o bună facilitare;
- poate crea aspirații nerealiste și/sau dezamăgiri;

Nivelul optim de participare

Nivelul de participare considerat optim diferă în funcție de scopurile proiectului și impactul acestora și de rolul/importanța diferitelor grupuri interesate, inclusiv al gradului lor de implicare în proiect.

Participarea efectivă

- necesită timp, resurse și educație (conștientizare a publicului);
- necesită o bună înțelegere a obiectivelor, a contextului și a rolului fiecărui participant în cadrul procesului de management planning.

Tipuri de participare:

1. *Participare pasivă* - oamenilor li se spune ceea ce este pe cale să se întâmple sau deja s-a întâmplat. Este o comunicare într-un singur sens, fără să ceară un răspuns sau comentariu de la cei care primesc informația (conștientizare a publicului).

2. *Participare prin furnizarea de informații* - oamenii răspund la întrebările puse de cercetători prin intermediul chestionarelor sau a unor metode similare. Oamenii nu au posibilitatea de a influența mersul lucrurilor sau de a comenta acuratețea rezultatelor cercetării.

3. *Participarea prin consultare* - oamenii sunt consultați și punctele lor de vedere sunt înregistrate. Profesioniști din exterior definesc problemele și soluțiile și le pot modifica în funcție de răspunsul oamenilor, dar nu au obligația de a le respecta opiniile. Cei consultați nu au nici un

rol în procesul de luare a deciziei.

4. *Participare din motive materiale* - oamenii contribuie cu muncă, informații, etc. în schimbul unor sume de bani sau a altor beneficii materiale. Se obișnuiește ca aceasta să fie numită participare, dar oamenii nu au interes în prelungirea activităților și nu au dorința de a se implica în proces.

5. *Participare funcțională* - oamenii formează grupuri și li se cere să îndeplinească obiective pre-determinate ale proiectului. O astfel de implicare are loc în general după adoptarea unor decizii majore și nu în fazele preliminare ale procesului. Implicarea grupului este, în general, condusă de facilitatori externi.

6. *Participarea interactivă* - oamenii participă la analizarea în comun a problemelor, care conduc direct la planuri de acțiune. Tinde să implice grupuri inter-disciplinare alcătuite din persoane cu specializări și perspective diferite. Aceste grupuri pot lua decizii la nivel local și astfel au o motivație în a menține structurile sau practicile.

7. *Auto-mobilizarea* - oamenii produc schimbarea fără să fie influențați de către instituții exterioare. Participanții conduc procesul prin contactarea instituțiilor externe pentru obținerea resurselor și asistenței tehnice de care au nevoie, dar păstrează controlul asupra felului în care utilizează resursele.

Forme funcționale de participare în procesul de management planning.

1. informarea (conștientizare generală sau pentru grupuri țintă).
2. solicitarea de informații specifice;
3. consultarea/obținerea de informații/puncte de vedere de la participanți (întâlniri deschise sau pe teme specifice, consultări în cadrul unor mese rotunde);
4. asigurarea de fonduri pentru cei care furnizează informații sau realizează cercetare specifică;
5. implicarea participanților în grupuri de lucru pentru a asigura feedback-ul pentru anumite probleme care apar în planul de management;
6. implică participanții în analizarea problemelor și în identificarea direcțiilor de acțiune (în cadrul unui workshop);
7. implicarea participanților în dezvoltarea proiectului, în procesul de luare a deciziilor și/sau de aprobare a acestora.

Principalele grupuri care pot fi implicate în procesul de management planning:

- Comunități locale situate în interiorul sau în imediata apropiere a AP (pot fi împărțite în sub-grupuri ca: agricultori, forestieri, crescători de vite, etc.);
- Populația din zonă - ex. populația orașelor din apropiere;
- Populația în general - ex. turiștii români;
- Comunități internaționale - ex. turiștii străini;
- Agenții de management locale - ex. Romsilva
- Consultanți - ex. consiliul științific;
- Administrația locală - ex. primarii din zonă;
- Guvernul;
- ONG - locale, naționale, internaționale
- Școli, universități, muzee și institute de cercetare;
- Sectorul privat, ex. afaceri, firme private, agenții de turism
- Mass-media - jurnaliști;
- Grupuri religioase;
- Agenții internaționale - ex. mari finanțatori, bănci, etc.

2.3.3 Procesul de management planning

Procesul de management planning presupune implicarea și participarea mai multor persoane, reprezentanți ai grupurilor de interese, comunităților locale, actorilor economici, etc.

Principalele etape ale procesului sunt:

1. Adunarea informației

Înainte de elaborarea planului se colectează cât mai multă informație posibil despre zona în cauză. Se pune la dispoziție un formular standard de informații minim necesare și persoanele care elaborează planul pot delega indivizii care să adune informația. O întrebare frecvent întâlnită la acest nivel este "câtă informație avem nevoie?" Nu există un răspuns absolut la asta. Cu cât există mai multă informație cu atât este mai ușor să se ia cele mai bune decizii în planificare, dar, în absența informației, este de asemenea posibil să se includă în plan activități ulterioare de colectare a informației.

Cu toate acestea, un plan care este mai degrabă o listă de proiecte de cercetare nu este de dorit și dacă informația este foarte puțină este preferabil să se amâne planul. În unele cazuri este necesară o perioadă semnificativă de cercetare preliminară, înainte să înceapă planificarea. În plus, este necesară și procurarea diferitelor hărți ale zonei. Cu toate acestea pregătite, se poate trece la începerea redactării planului de management. De regulă, acest lucru se întâmplă în cadrul unui workshop. Este bine ca participanții la workshop să primească informația în avans.

2. Conștientizarea

Este foarte util să se facă acțiuni de conștientizare între participanții la workshop și alți actori implicați. Este foarte dificil când toată lumea vine la workshop "înghețat". În anumite cazuri, faptul că este în curs de realizare un plan duce la zvonuri și frustrare pentru cei pe care planul îi afectează. Au existat situații în care comunitățile locale au fost convinse că dezvoltarea planurilor au fost încercări de deposedare a comunității. Provocarea, la acest nivel, este să li se spună oamenilor că va fi dezvoltat un plan, dar să se evite zvonurile nefondate sau speranțele nerealiste crescute. Se pot chiar programa acțiuni de consultare și conștientizare, în care să se explice procesul de planificare.

3. Identificarea echipei de planificare și a participanților cheie.

În mod ideal echipa trebuie să fie de 8-20 de persoane și să includă reprezentanți cheie ai AP și factori de decizie. Este foarte util să fie implicați indivizi din diferite zone operaționale (ex. reprezentanți ai rangerilor, turism și manageri la nivel înalt), oameni de știință și experți tehnici cu cunoștințe despre zona în discuție. Foarte valoroși sunt indivizii capabili să interpreteze și să explice semnificația informației pentru alții și care sunt pregătiți să adopte o abordare multidisciplinară a procesului de planificare.

4. Reprezentanții comunităților locale.

În mod ideal, aceștia vor fi implicați în întregul proces de planificare. Acest lucru poate fi uneori dificil: reprezentanții locali pot găsi condițiile de atelier nefamiliare și intimidante, ei pot fi inhibați de întregul proces de planificare, de limbajul și conceptele folosite; sistemul de management al AP poate să nu aibă capacitatea, dorința sau autoritatea de a implica și comunitățile locale. În decizii legate de AP, reprezentanții comunităților locale pot fi "învinși" la vot în chestiuni care au o semnificație aparte pentru ei sau pentru cei pe care îi reprezintă, așa că pot simți că prezența lor este inutilă și problemele lor neimportante. Acesta nu este un argument împotriva participării comunităților locale, ci intenționează să sublinieze necesitatea ca participanții din partea comunităților locale să fie bine informați despre activitățile de planificare. E o importanță deosebită în cadrul atelierului este ca informației socio-economice și viziunilor

locale să li se acorde o importanță la fel de mare ca și celor biologice sau ecologice . Foarte des aceste zone sunt subreprezentate în sensul cunoștințelor de bază, fiind fie prea generalizate fie prea detaliate. Trebuie multă grijă pentru a evita asta.

Cel mai important factor pentru elaborarea cu succes a unui plan de management este atitudinea membrilor echipei.

Procesul se dorește a fi participativ și colaborativ și să ducă spre adoptarea de decizii bune. Cei care sunt trimiși ca delegați la workshop sau întâlniri și care nu au nici un fel de interes în rezultate, este de așteptat să aibă o contribuție minoră și să devină dezinteresați de întregul proces. Participarea totală este de asemenea importantă. Indivizii care sosesc la jumătatea drumului, pierzând procesul de consolidare a echipei, care s-a desfășurat mai devreme, se vor simți adeseori intimidăți.

O soluție bună este să se invite demnitari sau reprezentanți ai oficialităților să participe la deschiderea workshopurilor și apoi, mai târziu să trimită comentarii asupra obiectivelor. În acest mod ei pot contribui efectiv și se pot și încadra în timpul pe care îl au disponibil. Cel mai rău scenariu este când cei care participă la începutul seminarului, cu excepția facilitatorului, nu se mai regăsesc și la sfârșit între participanți.

5. Determinarea parametrilor planului și a limitelor

Poate fi foarte important să se stabilească în avans care sunt limitele planului. Aria fizică asupra căreia planul va avea capacitatea să opereze trebuie să fie definită, dar pot fi în același timp și limite administrative , limite naturale sau limite ecologice, politice, culturale, etc. care să nu coincidă cu limitele ariei protejate. În atelier poate fi inclus, dacă se considera necesar, un exercițiu de stabilire a limitelor planului.

6. Redactarea planului de management

Este recomandabil ca redactarea planului de management să se facă pe parcursul mai multor sesiuni de lucru, de preferință în apropierea AP. Dacă este posibil aceste sesiuni vor dura mai multe zile și toată lumea va locui și mânca împreună. În felul acesta se creează și un spirit de echipă favorabil scopului urmărit.

Structura sesiunilor de lucru poate fi următoarea:

Faza 1. Cine suntem noi și cum vom lucra împreună?

Este o etapă de prezentare a participanților și împărțirea lor pe grupuri de lucru, în funcție de specialitate. Se prezintă structura sesiunii și modul de lucru.

Faza 2 Stabilirea scopului planului.

În mod normal aceasta va lua forma unei discuții pentru a vedea care anume consideră participanții că este scopul final al workshopului și de ce este nevoie de un plan de management. Aceasta fază poate include identificarea "limitelor" despre care s-a discutat mai sus.

Faza 3 Ce cunoaștem? Prezentarea informației.

Aceasta include în mod normal prezentări scurte și discuții despre informația de bază.

Faza 4 Ce înseamnă? Evaluarea informației.

Aceasta este probabil cea mai importantă fază a procesului. Implică identificarea, în colaborare a ceea ce este important sau semnificativ din datele prezentate. Informația în sine nu ajută în mod necesar deciziile de management, ea trebuind să fie explicată și interpretată.

Procesul de evaluare permite ca problemele să fie discutate deschis și constructiv și este etapa în care se explică și se rezolvă multe neconcordanțe. Poate, de asemenea să ajute o abordare multidisciplinară, cerută de multe AP.

Baza de evaluare ar trebui să fie următorul set de criterii:

CRITERII DE EVALUARE A PLANIFICARII MANAGERIALE
Evaluarea biodiversității
Evaluarea reliefului și peisajului
Evaluarea tezaurului cultural
Evaluarea accesului și folosinței publice
Evaluarea educației
Evaluarea pentru știință și cercetare
Evaluarea aspectelor sociale și comunitare
Evaluarea afacerilor și economiei rurale, incluzând agricultura.

Procesul de evaluare funcționează bine dacă se desfășoară în grupuri mici, care vor prezenta în plen rezultatele fiecăruia.

Faza 5 Ce ar fi ideal? Viziune.

Participanților li se cere să se gândească cum vad aria în cauză într-o lume ideală. Definirea unui statut ideal pentru o AP este de multe ori criticat ca nefiind necesar. Cu toate acestea în determinarea a cum ar trebui să fie lucrurile, poate da indicații pentru creionarea ulterioară a obiectivelor.

Faza 6 Care sunt barierele în calea succesului? Analiza factorilor de constrângere.

După conștientizare "stării ideale" este important să se determine care sunt factorii care împiedică atingerea acesteia. Constrângerile pot varia de la vreme până la aspecte politice sau legislative, incluzând în mod inevitabil și lipsa de resurse.

Faza 7 Ce este posibil? Identificarea opțiunilor pentru intervenție.

Una dintre deficiențele mult discutate ale abordării participative este faptul că li se cere oamenilor să creioneze soluțiile anumitor probleme, fără să știe care sunt instrumentele sau nu au experiența de a utiliza acele instrumente. Conținutul planului va depinde foarte mult de cunoștințele și experiența participanților. Din aceasta motiv este necesar să se asigure o cit mai solida prezență la workshop a celor care sunt în cunoștință de cauză.

Faza 8. Ce trebuie făcut? Obiective și acțiuni: stabilire și planificare.

După ce informația a fost pusă cap la cap, a fost evaluată și vizualizată starea ideală și luate în considerare barierele, obiectivele au tendința să iasă în evidență în mod logic prin consens și înțelegere mai degrabă decât prin argumentare și consultare. În mod ideal, la acest nivel va fi evident pentru toată lumea ce este necesar să se facă.

Faza 9 Cum poate fi realizat? Grila de timp, resurse și planificare operațională.

În această fază, o echipa mai mică lucrează pentru a dezvolta calendarul de implementare și prioritățile și să estimeze imputul de resurse necesar pentru a implementa planul.

Faza 10. Ce urmează? Cerințele continuității și acordurile

Este important ca la sfârșitul workshopul să se cadă de acord asupra tuturor activităților care urmează să se desfășoare pentru continuitate și punerea în practică a ceea ce s-a obținut în cadrul atelierului.

Faza 11 Cum merge? Evaluarea

O ocazie pentru participanți de a reflecta și comenta asupra procesului de elaborare a planului.

Faza 12 Continuitatea și menținerea procesului.

Este important ca după încheierea workshopului, procesul să nu fie neglijat și să se lucreze în continuare la elaborarea planului de management, pe baza draftului rezultat. Pentru a produce un plan final, care să primească aprobarea și susținerea oficială, este necesar un proces de consultare și revizuire.

Faza 13 Publicare finală a planului

Cu toate ca nu este absolut necesar, publicarea și lansarea formală a planului este favorabilă.

2.4 Conținutul planurilor de management

Deoarece scopul creării unei arii protejate este conservarea integrității, sănătății și diversității ecosistemelor; realizarea și întărirea unor parteneriate ecologice; utilizarea cercetării științifice pentru înțelegerea ecosistemelor regionale, planurile de management ale fiecărei arii protejate vor fi focalizate în primul rând pe realizarea acestor cerințe. Ele reprezintă un cadru pentru luarea deciziilor pentru fiecare arie protejată în parte. Este recomandabil să se facă o consultare publică atunci când se redactează un astfel de plan, dar menținerea integrității ecologice prin protejarea resurselor naturale trebuie să fie pe primul plan.

Planul trebuie evidențieze cu claritate scopul și obiectivele de management și să detalieze suficient felul în care se va proteja patrimoniul natural, cultural și istoric. Este, de asemenea, necesară evidențierea tipului și nivelului de protecție și management a resurselor pentru a se asigura integritatea ecologică, ca și managementul resurselor culturale. Un capitol al planului se va ocupa de caracterul și localizarea activităților turistice, a facilităților și serviciilor.

La redactarea unui plan de management pentru o arie protejată, se va avea în vedere următorul conținut:

Model de elaborare a unui plan de management pentru ariile protejate din România	
CAPITOL	CUPRINS
1	INTRODUCERE ȘI CONTEXT
<i>1.1</i>	<i>Rezumatul planului</i> Prezentarea necesității implementării planului și scopului final al acestuia
<i>1.2</i>	<i>Baza legală a planului</i> Descrierea cadrului legal și reglementar
<i>1.3</i>	<i>Tipul de arie protejată</i> Declararea cadrului strategic pentru zona protejată în acord cu categoriile IUCN
<i>1.4</i>	<i>Procesul de planificare managerială</i> Descrierea conceperii planului și etapele formale de aprobare și revizuire
<i>1.5</i>	<i>Procedurile modificării planului</i> Prezentarea unei abordări adaptate și a procedurilor și etapelor necesare modificării planului la nivelul obiectivului, modului de abordare și planificării activităților
NOTA	Daca sunt necesare copii ale unor paragrafe relevante din lege și alte documente importante, acestea pot fi introduse în Anexa 1
2	DESCRIERE
2.1	<i>Aspecte generale</i>
<i>2.1.1</i>	<i>Localizare</i>

2.1.2	<i>Modul de utilizare a terenului și Drepturi manageriale</i>
2.1.3	<i>Managementul resurselor și infrastructura</i>
2.1.4	<i>Baza topografică</i>
2.1.5	<i>Baza fotografică</i>
2.1.6	<i>Granițe, compartimente și zone</i>
2.2	<i>Cadrul natural</i>
2.2.1	<i>Cadrul fizico – geografic</i>
2.2.1.1	<i>Climă</i>
2.2.1.2	<i>Hidrologie</i>
2.2.1.3	<i>Geologie</i>
2.2.1.4	<i>Geomorfologie</i>
2.2.1.5	<i>Sol/Subsol</i>
2.2.2	<i>Mediul biologic</i>
2.2.2.1	<i>Flora</i>
2.2.2.2	<i>Comunitățile de plante</i>
2.2.2.3	<i>Fauna</i>
2.2.3	<i>Peisaje și ecosisteme</i>
2.2.3.1	<i>Unități de peisaj</i>
2.2.3.2	<i>Inter-relații și procese ecologice</i>
2.3	<i>Mediul Socio - Economic și Cultural</i>
2.3.1	<i>Cultura și modul de utilizare a terenurilor/Istoric</i>
2.3.1.1	<i>Date arheologice și utilizarea terenului în trecut</i>
2.3.1.2	<i>Situația din trecut, importanța sa și gradul de interes</i>
2.3.1.3	<i>Managementul în trecut</i>
2.3.2	<i>Cultura și modul de utilizare a terenurilor/Situația actuală</i>
2.3.2.1	<i>Comunități locale</i>
2.3.2.2	<i>Alți utilizatori</i>
2.3.3.3	<i>Utilizări prezente ale terenului, interrelații</i>
2.3.3.4	<i>Starea prezenta de conservare</i>
2.3.3.5	<i>Facilități turistice și de recreere</i>
2.3.3.6	<i>Facilități educaționale</i>
2.3.3.7	<i>Facilități de cercetare</i>
2.4	<i>Referințe și bibliografie</i>
Note	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea doar a informațiilor verificate • Stabilirea aspectelor cu informație deficitară și modul de redresare • Filtrarea informației, în scopul păstrării doar a aspectelor relevante în planul de management • Prezentare scurtă și succintă. Se recomandă utilizarea tabelor. • Organizarea informațiilor complexe și extensive • Prezentarea surselor de informare • Faceți trimitere la localizarea materialelor/informațiilor mai detaliate • Creați anexe pentru hărțile și documentele esențiale • Este utilă o mai bună detaliere a necesităților de natură informațională
3.	EVALUARE

3.1	<i>Evaluarea biodiversității</i>
3.2	<i>Evaluarea peisajului</i>
3.3	<i>Evaluarea moștenirii culturale</i>
3.4	<i>Evaluarea utilizărilor publice</i>
3.5	<i>Evaluarea educațională</i>
3.6	<i>Evaluarea posibilităților de cercetare/studiu</i>
3.7	<i>Evaluarea problemelor comunitare și sociale</i>
3.8	<i>Evaluarea cadrului de afaceri și a economiei rurale</i>
3.9	<i>Evaluarea capacității de management a AP</i>
3.10	<i>Evaluarea influenței factorilor pozitivi/negativi</i>
Note	<ul style="list-style-type: none"> • Această secțiune reflectă discuțiile și analizele efectuate de-a lungul dezvoltării planului și subliniază logica stabilirii obiectivelor secundare. De asemenea, reflectă estimările tuturor aspectelor în procesul de participare. Ar trebui să cuprindă și rezumate sub fiecare titlu, evidențiind importanța informațiilor disponibile pentru management • Este utilă elaborarea detaliată a criteriilor de evaluare
4	SCOP ȘI OBIECTIVE
4.1	<i>Scopul planului</i> O prezentare a viziunii ideale asupra AP care descrie starea ideală finală, ca urmare a implementării proiectului
4.2	<i>Obiectivele proiectului</i> Bazat pe o listă de obiective cheie (arii de intervenție) pe care planul trebuie să le atingă în vederea realizării scopului declarat
Note	Obiectivul este perceput ca o viziune ideală a evoluției ulterioare a AP și nu ca o acțiune ce trebuie în mod obligatoriu realizată.
5.	METODE/ Modele de abordare
	<p>Structura următoare se repetă pentru fiecare obiectiv propus</p> <ul style="list-style-type: none"> • OBIECTIVUL 1 <i>Stabilirea obiectivului, prezentarea motivației alegerii obiectivului, pe baza unui proces de evaluare</i> <p>OBIECTIVUL 1a <i>Stabilirea obiectivului, ce trebuie să fie întotdeauna 'SMART'</i> <i>Specificarea indicatorilor cuantificabili și verificabili sau ținta fiecărui obiectiv</i></p> <p>Etapa 1a.1 <i>Model de abordare ce trebuie să descrie o acțiune exactă de management pentru atingerea obiectivului propus. Planul trebuie să fie clar, bine motivat pentru a permite alocarea materialelor și resurselor</i> <i>Precizați limitele cuantificabile și verificabile sau finalitatea fiecărei etape</i></p> <p>Etapa 1a.2 etc.</p>

	OBIECTIVUL 1b etc.
6.	REGULILE PARCULUI
	<i>Sinteza etapelor prezentate în capitolul 5</i>
7	PLAN OPERATIONAL
	Tabel arătând încadrarea în timp și prioritățile fiecărei etape sistematizate trimestrial, pe toata durata de desfășurare a proiectului.
8.	PLAN DE MONITORING
9.	BUGET
	<i>Bugetul general pentru implementarea planului se bazează pe analiza obiectivelor și se compartimentează în funcție de acestea.</i>
10	CONTINUITATEA PLANULUI ȘI REVIZUIREA PLANULUI
10.1	Descrierea procedurii de revizuire și evaluare cuprinzând următoarele principii: <ul style="list-style-type: none"> • Monitorizarea continua și adaptarea planului la un nivel recunoscut și aprobat • Revizuire anuală cu comitete științifice și consultative, concretizate în rapoarte anuale formale cu recomandări privind modificările esențiale • Raport anual pus la dispoziția tuturor participanților și a publicului larg
10.2	Structura și membrii comitetelor consultative și științifice
ANEXE	
•	Documente oficiale și legale
•	Informații detaliate
•	Hărți
4.....	Etc.

Cap1. Introducere și context

Secțiunea de introducere are menirea să definească contextul legal și administrativ al planului de management. De asemenea trebuie să includă un rezumat scurt al scopului și obiectivelor planului

1.1 Scurta descriere a planului.

Specificați necesitatea unui plan și rezumați scopul general și obiectivele proiectului

1.2 Scopul și categoriile de arii protejate

Explicarea cadrului strategic pentru ariile protejate cu referire la categoriile IUCN și la sistemul național de arii protejate

1.3 Bazele legale ale planului

Descrierea cadrului legal în care exista planul. Se vor avea în vedere legile în baza

căroră este administrată aria protejată. În acest moment în România există 3 legi importante: Legea Protecției Mediului Nr. 137/1995, republicată în anul 2000, care definește cadrul general al protejării mediului; Legea nr. 5/2000, de aprobare a Planului de Amenajare a Teritoriului României, cap. III, Arii Protejate, Legea ariilor protejate nr. 462/2001. Ariile protejate de importanța locală sunt definite și nominalizate prin Hotărâri ale Consiliilor Județene. Se va adăuga și decizia de înființare a administrației ariei protejate sau convenția de custodie.

1.4 Procesul de planificare managerială

Descrierea modului în care a fost elaborat planul și procesul de aprobare și revizuire

1.5 Procedura de modificare a planului

Descrierea abordării adaptive, procedurile și nivelurile de aprobare necesare pentru a modifica planul la nivel de obiective, prevederi și plan de lucru.

Capitolul 2. Descriere

Secțiunea de descriere are trei obiective principale:

1. Să se asigure ca ați înregistrat și v-ați gândit la toată informația relevantă;
2. Să permită celor care citesc planul să obțină o imagine clară și corectă a zonei;
3. Să servească ca un prim punct de referință pentru orice tip de informație legată de sit

Ce trebuie să faceți:

- Filtrați informația astfel încât să rămână numai ce este relevant pentru administrarea zonei
- Păstrați informația scurtă și la obiect. Utilizați pe cât posibil tabele rezumat pentru informația mai extinsă și complexă.
- Nu va îngrijorați dacă nu aveți suficiente informații. Precizați acest lucru.
- Întotdeauna precizați sursa de informații
- Faceți o listă de anexe cu toate hărțile și documentele esențiale

2.1 Generală

2.1.1 Localizare

Poziția geografică și punctele principale de acces. Includeți hărți.

2.1.2 Dreptul de folosință și administrare a terenurilor

Proprietari, tip de proprietate, data de achiziție, nivelul de proprietate, extinderea contractului, suprafața totală, drepturile legale, alte drepturi. Politicile de administrare agreeate deja.

2.1.3 Resursele de management și infrastructura

Listați / prezentați pe hartă toate elementele cheie ale infrastructurii: Clădiri, șosele, utilități, etc., aranjamente de personal.

2.1.4. Acoperirea pe hartă

Înregistrați toate hărțile importante.

2.1.5 Acoperirea fotografică

Listați tipul și localizarea întregii acoperiri aeriene și terestre

2.1.6 Granițele prezente, zone și compartimente

Definiți zona operațională a planului. Aceasta poate fi mai mare decât zona protejată propriu-zisă. Definiți compartimentele și zonele de management existente deja.

Detalieri:

2.2 Mediu

2.2.1 Mediu fizic

2.2.1.1 Clima

Temperaturi, umiditate relativă, răsăritul soarelui, ploi, zăpezi, vânturi

2.2.1.2 Hidrologie

Descrieți / listați / cartăți toate caracteristicile proceselor hidrologice

2.1.3 Geologie

Descrieți / listați / cartăți geologia

2.1.4 Geomorfologie

Descrieți / listați / cartăți toate caracteristicile proceselor

2.1.5 Sol și substrat

Asigurați datele de bază despre sol. Listați, descrieți și cartăți.

2.2.2 Biologie

2.2.2.1 Flora

Înregistrați rezultatele semnificative ale studiilor de inventariere și cartare, listați numerele totale ale speciilor importante

2.2.2.2 Comunități de plante

Descrieți principalele comunități de plante prezente. Folosiți clasificări standard dacă sunt disponibile

2.2.2.3 Fauna

Înregistrați rezultatele semnificative ale studiilor de inventariere și cartare, listați numerele totale ale speciilor importante

2.2.3. Ecosisteme și peisaj

2.2.3.1 Unități peisagistice

Listați principalele tipuri de peisaj

2.2.3.2 Procese și relații ecologice

Listați și descrieți relațiile importante / semnificative

2.3 Socio Economic și cultural

2.3.1 Utilizarea terenului și cultură - istoric

2.3.1.1 Arheologie și folosința în trecut a terenului

Prezența mărturiilor arheologice și istorice.

Folosința trecută a terenului trebuie descrisă acolo unde este relevant.

2.3.1.2 Statut trecut, semnificație, interes

Semnificația istorică în sensul: utilizat de scriitori, istorici, naturaliști.

2.3.1.3 Gospodărire în trecut

Notați tot ceea ce se știe despre felul în care a fost administrată zona (până în prezent), activitățile pentru conservare, forestiere, etc.

2.3.2 Utilizarea terenului și cultură – situația prezentă

2.3.2.1 Comunități locale

Listați date statistice, geografice, demografice, economice.

2.3.2.2 Alți beneficiari

Listați date statistice

2.3.2.3 Folosința prezentă a terenului-interacțiuni

Înregistrați toate tipurile curente de folosință a terenului și a interacțiunilor dintre comunitățile locale, oameni și zonă (excluzând managementul conservării)

2.3.2.4 Statutul prezent de conservare

Statutul și desemnările care afectează situl. Condiții / restricții care se aplică.

2.3.2.5 Facilități de turism și recreere

Descrieți.

2.3.3.6 Educație și facilități pentru educație

Descrieți.

2.3.3.7 Cercetare și facilitati de cercetare

Descrieți.

2.4 Referințe și bibliografie

3. Evaluare

Evaluarea permite obținerea de informații necesare pentru a stabili un management adecvat al resurselor. Se au în vedere atât aspectele privind patrimoniul natural și cultural cât și activitățile ce se pot desfășura în cadrul respectivei arii protejate.

Trebuie făcută o evaluare pentru fiecare dintre temele și domeniile care au fost identificate. Aceste evaluări constituie apoi schema logică pentru obiectivele pe care le fixați mai târziu.

Evaluarea informației vă ajută să vă orientați evaluarea spre un număr de întrebări structurate pe fiecare din domeniile pe care le aveți în vedere.

Următoarele întrebări ghid s-au dovedit a fi utile în alte planuri:

3.1. Evaluarea pentru Biodiversitate (specii și habitate)

Specificați care sunt cele mai importante caracteristici / atribute ale biodiversității din zonă (faună / floră / habitate)?

Justificați de ce sunt ele importante ?

Rezumați principalii factori care mențin aceste caracteristici / atribute cheie.

Rezumați factorii principali care le amenință.

3.2 Evaluarea pentru geologie și mediu fizic

Specificați care sunt cele mai importante caracteristici / atribute ale mediului geologic / fizic și peisagistic al zonei

Justificați de ce sunt ele importante ?

Rezumați principalii factori care mențin aceste caracteristici / atribute cheie.

Rezumați factorii principali care le amenință.

3.3 Evaluarea patrimoniului cultural și a peisajului

Care sunt factorii necesari pentru conservarea atributelor descrise?

Care sunt principalele tendințe (sociale, economice) care ar putea afecta tradițiile locale, patrimonial cultural și istoric?

Care sunt legaturile pozitive potențiale / actuale între acestea și conservarea biodiversității?

Care sunt conflictele potențiale / actuale?

Care sunt oportunitățile pentru coexistența biodiversității și a caracteristicilor culturale / tradiționale?

3.4 Evaluarea pentru utilizarea terenurilor și a resurselor naturale

Care sunt principalele tipuri de folosință a resurselor în zonă și care sunt principalii utilizatori?

Care este valoarea economică relativă a diferitelor activități și cine sunt beneficiarii?

Care sunt principalele interacțiuni negative actuale și potențiale între utilizatorii de resurse naturale și zonă?

Care principalele interacțiuni pozitive actuale și potențiale dintre utilizatorii de resurse și zona?

Care sunt oportunitățile acceptabile / durabile de utilizare a resurselor?

Exista un tip de utilizare a resurselor ce este inacceptabil în orice circumstanță?

3.5 Evaluare pentru turism

Care sunt principalele caracteristici de interes public (includeți o indicație a interesului diferitelor tipuri de vizitatori)?

Care sunt principalele activități și care este impactul lor?

Cum poate publicul să beneficieze de pe urma vizitării zonei?
Cum poate beneficia zona de pe urma vizitatorilor?
Exista un conflict actual / potențial între tipurile diferite de vizitatori sau activități?
Exista un conflict potențial / actual între vizitatori sau activități specifice și biodiversitate?
Exista un conflict potențial / actual între vizitatori sau activități specifice și comunitățile locale?
Exista motive pentru restricționarea accesului public și a utilizării vreunui loc?

3.6. Evaluarea pentru educație / interpretare

Care sunt caracteristicile care fac zona potrivită pentru educație / interpretare?
Este necesară comunicarea de mesaje speciale?
Care trebuie să fie grupurile țintă?
Care trebuie să fie mesajele cheie?

3.7. Evaluarea pentru cercetare / studiu

Care sunt caracteristicile care fac zona potrivită pentru cercetare?
Este zona potrivită pentru promovarea de programe de cercetare academică dar în egală măsură și pentru programe de conservare?
Care sunt nevoile și prioritățile pentru cercetare?

3.8. Evaluare pentru aspectele sociale și comunitare

Care sunt principalele interacțiuni pozitive între comunitățile locale și zonă?
Care sunt principalele interacțiuni negative actuale și potențiale între comunitățile locale și zonă?
Cum pot sau ar putea comunitățile locale să beneficieze de pe urma zonei?
Cum poate sau ar putea să beneficieze zona de pe urma comunităților locale?

3.9. Evaluarea pentru afaceri și economie rurală

Care sunt principalele activități economice și tendințe în zonă?
Care sunt oportunitățile pentru dezvoltarea în zona a unor activități economice auxiliare care să fie potrivite pentru conservarea biodiversității zonei?

3.10 Evaluarea pentru Administrarea Planului.

Care sunt punctele tari, slabe, oportunitățile și amenințările cu care se confruntă în prezent administrația AP (analiza SWOT)

3.11 Evaluarea factorilor de constrângere / influență

Ce factori adiționali influențează dezvoltarea și implementarea planului de management?

- Obiectivele proprietarului / ocupantului
- Factori interni naturali
- Factori interni induși de om
- Factori externi
- Factori care rezulta din legislație sau tradiții
- Constrângeri de ordin fizic
- Resurse disponibile
- Mediu și alte relații

4. Scop și obiective

4.1 Scopul planului de management

Scopul este o declarație *pe termen lung* asupra condiției ideale în viitor a AP. Se mai numește și viziune.

Scopul declarării și managementului oricărei arii protejate este protecția biodiversității, a resurselor naturale și culturale asociate. Totuși, în funcție de categoria de management, scopul poate să difere puțin ca formulare. Planul de management în sine nu garantează singur ca scopul general va fi îndeplinit, dar este calea cea mai logică și clară pentru atingerea acestuia.

4.2 Obiectivele planului

Obiectivele sunt realizări măsurabile necesare pentru atingerea scopului. Pentru fiecare domeniu trebuie elaborate unul sau mai multe obiective.

Obiectivele trebuie să fie ținte clare despre ce anume trebuie să realizeze planul (în legătură cu domeniul) pentru a atinge scopul cel puțin în perioada pentru care s-a elaborat planul de management

Obiectivele trebuie, ori de câte ori este posibil, să fie S.M.A.R.T. (Specifice, Măsurabile, Perfecționabile, Realiste și în Timp)

Obiectivele pot fi generale sau specifice.

5. Metode / Modele de abordare

Pentru ca planul de management să-și atingă obiectivele stabilite, trebuie redactate prevederile sau acțiunile care trebuie realizate în perioada pentru care a fost elaborat planul de management. Realizarea tuturor prevederilor ar trebui să garanteze îndeplinirea obiectivelor la care se referă.

Pentru a scrie prevederi trebuie mai întâi să definim componentele domeniului care necesită acțiunea, apoi să revizuiem posibilitățile de management disponibile și în final să scriem propriu-zis prevederile.

5.1 Opțiuni de management

A. Conservarea in situ a habitatelor, speciilor, ecosistemelor și peisajului

A1 Neintervenția

Condițiile și procesele naturale trebuie menținute

A2 Intervenție limitată

Este permisă activitatea umană redusă (ex: curățarea potecilor într-o pădure sau colectarea pe scară redusă a produselor forestiere nelemnoase)

A3 Management activ

Se intervine specific pentru menținerea habitatelor (ex: menținerea pășunatului tradițional, sau curățarea sedimentelor dintr-un lac)

A4 Descurajarea sau reducerea

Reducerea numărului de specii sau a suprafeței tipului de habitat (în mod normal pentru speciile invazive)

A5 Încurajarea sau mărirea

Speciile sau suprafața habitatului poate fi mărită prin intervenție specifică.

A6 Reintroducerea

Acolo unde trebuie reintrodusă o specie exterminată.

A7 Introducerea

Acolo unde o nouă specie trebuie reintrodusă.

B. Folosința publică a sitului - turism, recreere, cercetare.

B1 Închis pentru orice fel de utilizare

Zona complet închisă.

B2 Utilizare și acces public limitat.

Accesul foarte reglementat este permis pentru motive speciale (ex: cercetare sau ocazional utilizarea pentru activități speciale)

B3 Acces și utilizare parțial deschise.

Deschis în majoritatea timpului, dar cu restricționări sezoniere.

B4 Acces și utilizare deschise publicului.

Deschis permanent

B5 Nici un fel de facilități asigurate

AP nu trebuie să asigure nici un fel de facilități în incinta sa

B6 Facilități de nivel redus.

AP trebuie să asigure facilități simple, de bază (ex. trasee marcate)

B7 Facilități speciale

Asigurarea de trasee de alpinism sau centru de vizitare

C. Probleme legate de patrimoniul cultural și condițiile economice și culturale ale comunităților locale

C1 Nici un fel de implicare

AP nu trebuie să se implice în această problemă

C2 Opoziție

Administrația AP trebuie să se opună acestei tendințe sau situații

C3 Reglementare

AP trebuie să încerce să controleze tendința / situația prin reglementări

C4 Asistență indirectă

AP trebuie să asigure asistență, să încurajeze parteneriatele.

C5 Asistență directă

AP trebuie să investească resurse în mod direct în această problemă.

D Educație, informare și conștientizare

D1 Nici un fel de acțiune

AP nu trebuie să dea informații despre acest subiect

D2 Acțiune limitată

AP trebuie să asigure informația de bază, conștientizare și promovare.

D3 Acțiune importantă

AP trebuie să asigure interpretarea pe larg și în detaliu a informațiilor.

D4 Campanii speciale

Trebuie să se desfășoare o campanie specială de conștientizare și educație.

E. Management de bază, resurse și administrare.

E1 Nici o schimbare

Resursele și managementul în această zonă sunt adecvate.

E2 Schimbare limitată

Sunt necesare anumite schimbări pentru a asigura resurse structurilor administrative.

E3 Reorganizări majore

Pentru a aloca resurse structurilor administrative, sunt necesare modificări fundamentale, pe scară largă.

6. Regulamentul ariei protejate

Cuprinde un set de instrucțiuni și măsuri ce trebuie îndeplinite pentru a asigura buna funcționare a AP. Aceste măsuri trebuie să fie în concordanță atât cu nevoile potențialilor vizitatori cât și cu necesitățile de conservare a mediului natural. Ele trebuie să fie revizuite d.p.d.v. legal și aprobate înainte de a fi aplicate.

7. Planul operațional

include pașii necesari pentru implementarea programelor necesare funcționării și administrării ariei protejate. De obicei se realizează un tabel cu sarcinile, încadrarea în timp și prioritățile fiecărei etape.

7.1 Sarcini

Prescripțiile pot fi împărțite în sarcini individuale (câteodată cunoscute ca activități) pentru care este posibil să calculați necesarul de resurse (ex. timp, investiții, consumabile, etc.)

7.2 Priorități.

Prioritate 1

Se alocă acțiunilor care *trebuie* să aibă loc în perioada pentru care a fost elaborat planul. Aceasta categorie nu trebuie aplicată cu ușurința pentru că nu există nici o scuză pentru eșec.

Prioritate 2

Acțiuni care *ar trebui* terminate. Exista un pic de flexibilitate, dar dacă aceste acțiuni nu sunt încheiate, trebuie să existe o motivație serioasă.

Prioritate 3

Acțiuni care *pot* fi îndeplinite doar dacă mai este timp și au rămas resurse după terminarea priorităților 1 și 2.

8. Planul de monitorizare

Odată stabilit planul operațional, trebuie alocate metode de cuantificare a tuturor acțiunilor. Acestea sunt cuprinse în planul de monitorizare. Monitorizarea este principalul element care impune dinamica managementului. Rezultatele ei pot certifica valabilitatea acțiunilor întreprinse sau pot impune deschiderea unor noi căi pentru conservarea diversității biologice a zonei. Managerul ariei protejate va trebui să se îngrijească de alcătuirea unei baze de date cât mai complete în care să fie trecute permanent rezultatele monitorizării. Beneficiind de această bază de date, planul de management va suferi modificări și actualizări.

9. Buget

Presupune resursele financiare de care are nevoie administrația pentru implementarea planului de management adoptat. Se diferențiază pe categorii de venituri și cheltuieli. Includeți posibilele surse de finanțare sau autofinanțare. Un buget bine realizat va cuprinde o evaluare financiară foarte precisă a tuturor acțiunilor din cadrul planului de management.

10. Continuitatea și revizuirea planului

Se va descrie procedura de evaluare și revizuire a planului de management. Este important să decideți care va fi procesul de revizuire și aprobare finală a planului. Odată ce prima schiță de plan a fost finalizată, procedura normală este să distribuiți planul tuturor factorilor interesați pentru revizuire și comentarii. Subsidiar, planul este revizuit în mod formal de către autoritățile oficiale relevante.

Este necesar să se prevadă posibilitatea modificării planului ca rezultat al monitorizării rezultatelor acțiunilor întreprinse. Se poate prevedea posibilitatea revizuirii anuale a planului, în urma evaluării rezultatelor managementului de către consiliul științific sau consultativ sau, în cazul custodiilor, de către reprezentanții Academiei Române care controlează aria protejată.

La acest capitol se va trece și structura comitetelor consultative și științifice, acolo unde este cazul.

11. Anexe

Odată ce planul a fost finalizat, trebuie să revizuiți referințele esențiale și hărțile identificate în cadrul secțiunii descriptive. Acestea trebuie apoi utilizate ca anexe la plan. Referințele identificate trebuie adăugate la bibliografia planului.

După ce planul este aprobat, este util să alocați timp și efort pentru a vă asigura că este tehnoredactat și publicat în mod profesional.

Planul este un instrument de management și comunicare și este foarte bine dacă este editat într-o manieră atractivă și ușor de folosit.

Capitolul 3. RECOMANDĂRI

Obiectivele planului de management trebuie să fie specifice ariei respective, să fie măsurabile și să fie fezabile. În cadrul fiecărui obiectiv există un rezultat așteptat și un set de acțiuni, reguli și metode prin care se va ajunge la acest rezultat. Pentru a putea stabili obiectivele de management este, de multe ori, util să realizăm zonarea AP.

3.1 Zonarea ariei protejate.

În funcție de caracterul și mărimea lor, managementul ariilor protejate se poate face diferențiat. Scopul și obiectivele generale rămân valabile, însă acțiunile vor fi diferite, în funcție de importanța și gradul lor de urgență. Pe cuprinsul ariilor protejate mari – parcuri naturale, de exemplu – se găsesc, de obicei, mai multe arii protejate cu categorii de management diferite: rezervații științifice, monumente ale naturii, etc. Managementul acestor zone va trebui să respecte toate prevederile categoriei din care fac parte ariile respective. De asemenea, în interiorul ariei pot exista anumite zone care sunt esențiale pentru supraviețuirea unei specii rare de plantă sau animal. Este deci extrem de probabil ca planul de management să o desemneze ca zonă cu grad ridicat de protecție și ca atare să nu fie permisă intervenția umană, să se interzică accesul turiștilor, să fie supravegheată în permanență, să se facă prelevări de probe, observații și studii științifice, etc. Zonarea însă poate avea legătură strânsă cu turismul în sensul că anumite părți sunt compatibile cu un anumit gen de activități fără ca acestea să afecteze diversitatea biologică. Astfel, unele zone pot fi utilizate doar pentru turism pedestru, în timp ce altele se pretează pentru amplasarea de campinguri, activități sportive, etc. Zonarea se va face în așa fel încât scopul și obiectivele ariei protejate să fie respectate.

Deși pot să varieze extrem de mult de la o arie protejată la alta, în continuare sunt prezentate o serie de obiective posibile:

3.2 Managementul valorilor naturale și culturale.

1. Protecția diversității biologice. Este un capitol vast, care presupune o perfectă cunoaștere a patrimoniului ariei protejate și a teritoriilor învecinate. Este evident pentru toată lumea că o specie de animal nu va ține seama de limitele ariei protejate trasate pe o hartă. La fel este situația în cazul dezvoltării unor specii de plante. Este ideală situația în care, în urma colaborării cu vecinii și cu ariile protejate din apropiere, se poate păstra habitatul corespunzător sau coridoare ecologice pentru anumite specii. La acest capitol, zonarea ariei protejate, are un rol esențial pentru că managementul este diferențiat. În mod cert, arealele speciilor periclitare, zonele sensibile ecologic, anumite peșteri sau cursuri de apă, vor intra în zonele cu management și cu monitorizare mai stricte.

2. Protecția peșterilor. Pe baza cunoașterii în detaliu a localizării, mărimii și importanței peșterilor din cadrul ariei protejate, se pot propune măsuri de mascare a intrării, interzicere explicită a accesului prin panouri avertizoare și supraveghere, închidere prin porți plasate la intrarea peșterii. Unele dintre peșteri - de dimensiuni mai mici, fără pericole și mai puțin importante din punct de vedere științific - vor putea rămâne neprotejate, deci accesibile turiștilor. Există însă obligația de a aduce la cunoștința turiștilor regulamentul de comportare în subteran, importanța protejării și conservării peșterilor, tipul de echipament necesar explorării și pericolele la care se expun.

3. Managementul peșterilor amenajate. Se bazează pe același principiu al protejării resurselor peșterii, dar diferă destul de mult ca politici aplicate, tipuri de acțiuni și rezultate așteptate. Prin definiție, o peșteră amenajată pentru turism va suferi o serie de transformări inițiale și în timp

care sunt inevitabile. Managementul peșterii amenajate va trebui să prevadă toate măsurile care să reducă impactul vizitării la un minim rezonabil și suportabil pe termen lung. Astfel, în acord cu recomandările specialiștilor, va fi admis zilnic un anumit număr de vizitatori; mărimea grupurilor și timpul de vizitare vor fi limitate; vor fi prevăzute perioade de oprire a vizitării pentru curățare, etc. Managementul unui astfel de obiectiv trebuie, dată fiind sensibilitatea deosebită, să prevadă reguli pentru toate tipurile de intervenție asupra mediului subteran.

4. Managementul apei. Este un capitol important și, în general, sensibil. Adeseori apele care curg pe teritoriul ariilor protejate își au originea în zone mai mult sau mai puțin apropiate. Managementul apei va implica așadar o serie de acorduri cu proprietarii din amonte pentru acțiuni - eventual comune - de evitare a poluării apelor. Măsuri ferme vor trebui luate și în interiorul ariei protejate pentru că probleme serioase există și aici. Ce se întâmplă cu apele uzate care provin de la campinguri și restaurante. Cum se colectează, se tratează și unde se deversează? Ce se întâmplă în cazul sporirii accentuate a numărului de turiști? Care sunt sursele de apă de băut și cum sunt ele protejate de poluare? Pentru zonele carstice situația va trebui să fie mult mai serios analizată, pentru că orice nivel de poluare de suprafață (în interiorul ariei protejate sau în amonte) se va reflecta în poluare subterană - cu consecințe asupra resurselor peșterilor - și în impurificarea surselor de apă potabilă care deservește turiștii sau comunitățile locale.

5. Managementul silvic. Este o componentă esențială a conservării biodiversității. Pădurea este adăpost pentru un mare număr de specii de plante și animale, dintre care unele pot fi endemice, rare sau pe cale de dispariție. Managementul silvic va trebui să prevadă ce tipuri de intervenție sunt permise și recomandate. Dacă se face exploatare de lemn, ce tip de exploatare se face, din ce zone, în ce cantități și cu ce precauții? Care sunt măsurile de reîmpădurire și ce soiuri sunt preferate? Care sunt măsurile în cazul doborâturilor cauzate de furtuni puternice? Ce măsuri de igienă și sănătate a pădurii sunt acceptabile sau recomandate? Tot la acest capitol (poate fi un capitol distinct) intră și pășunile. Inventarul și nivelul de dezvoltare a speciilor, ca și analiza managementului anterior, vor da indicații asupra pășunatului în interiorul ariei protejate. În general este recomandabil ca pășunatul să fie permis, în limite și areale stabilite. Acest lucru este și în favoarea comunităților locale, care astfel își vor putea continua activitățile tradiționale și vor putea dobândi un venit de pe urma lor.

6. Managementul solurilor și restaurări. Dacă este cazul, se prevăd acțiuni în unele zone, în special în cele erodabile. De asemenea, acțiuni de reducere a eroziunii și restaurări sunt necesare în cazul unor trasee turistice intens utilizate. În asemenea situații, cărarea se adâncește și, dacă este în pantă, va deveni un loc ideal pentru scurgerea apei de ploaie, care va accentua eroziunea și va afecta întreaga vegetație de-a lungul ei. Lucrări de amplasare se fac în cazul fostelor cariere, unde aspectul natural și vegetația trebuie restaurate, iar eroziunea împiedicată.

7. Managementul geodiversității. În funcție de caracteristicile ariei protejate, pot exista sectoare de chei, stânci, zone fosilifere, martori de eroziune, etc. Vor fi deci necesare măsuri de protejare și conservare a acestor obiective, care depind de amplasarea, mărimea și nivelul de interes. Este posibil ca stâncile sau unele zone de chei să fie potrivite pentru alpinism sau escaladă, situație în care se impune un management specific.

8. Managementul zonelor miniere. Deși în unele tipuri de arii protejate - parcuri naturale, de exemplu - pot exista exploatări miniere active, ne vom referi la cazul exploatărilor miniere care nu mai sunt operaționale. Managementul acestora poate îmbrăca mai multe aspecte. Unul dintre cele mai importante este cel legat de apele de mină, care antrenează poluanți extrem de periculoși. Pe de altă parte însă, alături de refacerile ecologice care se dovedesc a fi necesare, o galerie de mină bine amenajată poate deveni o importantă atracție turistică ce va aduce importante beneficii financiare atât ariei protejate cât și comunității locale. Managerul ariei protejate poate concesiona operarea acestui obiectiv unei firme sau unui grup de întreprinzători, de preferință localnici. Acest principiu este, de altfel, valabil și în cazul locurilor de campare, parcărilor, restaurantelor și chiar peșterilor amenajate, cu condiția respectării regulilor impuse în aria protejată.

9. Protejarea, conservarea și valorificarea patrimoniului cultural. Acest obiectiv implică, pe

de o parte, conservarea și valorificarea bunurilor și tradițiilor comunităților locale din interiorul sau din imediata apropiere a ariei protejate. Aceasta înseamnă clădiri de locuit cu arhitectură tradițională, biserici, etc., dar și produse specifice olăritului, țesături, instrumente muzicale, unelte, etc. Prezența ariei protejate poate stimula inițiativele locale de producere și vânzare a unor produse manufacturiere specifice și chiar crearea de școli pentru perpetuarea tradițiilor locale. Se pot organiza expoziții și târguri tradiționale cu mare atractivitate care vor aduce și importante venituri localnicilor.

Pe de altă parte pot exista situri arheologice și paleontologice. Managementul acestora este diferit. Ele pot fi valorificate și o parte dintre rezultatele investigațiilor să fie prezentate turiștilor. În orice caz, un set de reguli stricte va trebui să stea la baza continuării cercetărilor în aceste domenii.

3.3 Managementul turistic.

1. Centrul de vizitare, punctele de informare turistică. Acolo unde mărimea și importanța ariei protejate o justifică, este necesară existența unui Centrul de Vizitare. Acesta îndeplinește funcțiuni multiple, dar cea mai importantă este aceea de a fi principalul punct de informare și ghidare a turiștilor. Aici turiștilor li se prezintă filme sau proiecții de diapozitive despre aria protejată, se fac programe de educație ecologică, se montează expoziții, se vând cărți, ilustrate, albume, hărți, etc. Centrul este deservit de personalul ariei protejate și, uneori, de voluntari. Fiind legat de activitățile turistice, Centrul va beneficia de un management specific. Punctele de informare turistică pot fi sau nu deservite de personal.

2. Management trasee turistice. În funcție de zonă, traseele turistice pot fi pentru drumeție montană, pentru drumeții cu cai, pentru biciclete și, mai rar, vor fi parcurse cu mașina. Managementul lor se referă la întreținerea traseului, amenajări, marcarea și informare a turiștilor. Este o latură importantă a managementului pentru că, pe de o parte, dirijează turiștii doar prin anumite locuri și evită astfel zonele sensibile și, pe de altă parte, traseele pot aduce turiștilor satisfacțiile pe care le așteaptă.

3. Management facilități turistice. O arie protejată care dezvoltă activități turistice poate să cuprindă, în interiorul sau la limitele sale campinguri, restaurante, etc. Este foarte important ca ele să fie bine administrate pentru a putea oferi turiștilor condiții rezonabile de ședere și masă, ceea ce va conduce treptat spre practicarea turismului de lungă durată. O atenție deosebită va trebui acordată traficului rutier. Este preferabil ca el să fie oprit la limitele ariei protejate, unde să fie amplasate parcări pentru un număr suficient de mașini. În felul acesta se diminuează sau chiar se elimină poluarea aerului și poluarea sonoră, ambele dăunătoare viețuitoarelor și vegetației. Facilitățile turistice pot fi concesionate, cu condiția respectării condițiilor impuse de aria protejată.

4. Interpretare și educație ecologică. Una dintre cele mai importante activități care se desfășoară într-o arie protejată frecventată de turiști este interpretarea și explicarea particularităților zonei și educația ecologică. Există diferite moduri de a face educație ecologică dar este demonstrat că cea mai eficace metodă este de a folosi ariile protejate ca și clasă și de a face "ore în aer liber". Acestea sunt valabile atât pentru adulți cât și pentru copii. Un rol important îl are Centrul de Vizitare care concentrează o serie întreagă de activități de interpretare și educație.

Una dintre soluțiile din ce în ce mai mult folosite este amplasarea în apropierea ariilor protejate a Centrelor de Vacanță și Recreere. Ele sunt locuri de desfășurare a unor vacanțe active pentru tineri de vârstă școlară, care petrec o săptămână sau 10 zile desfășurând activități în natură și învățând să o respecte.

5. Activități recreaționale și sportive. Atunci când zonarea o permite, există suficient spațiu și pot fi create condiții, în ariile protejate se pot desfășura activități recreaționale și sportive. Se pot enumera : ciclism montan, caiacul, înotul, parapanta, jocuri sportive. Existența acestor posibilități dă un plus de atractivitate zonei și invită la petrecerea unei perioade de timp mai

lungi în aria protejată.

6. Utilizarea pe timp de iarnă. Pentru că o arie protejată, ca și comunitățile locale din jurul ei realizează un câștig de pe urma turismului, este posibil să se facă o ofertă turistică și pentru perioada de iarnă. Această ofertă poate fi rezultatul unei colaborări între aria protejată, vecini și comunitățile locale.

7. Securitatea turiștilor. Atunci când într-o arie protejată este promovat turismul, luarea unor măsuri care privesc securitatea și siguranța vizitatorilor este obligatorie. Toate amenajările trebuie să satisfacă înainte de toate această condiție. În plus, de-a lungul traseelor turistice trebuie montate plăci avertizoare ori de câte ori poate exista un pericol. Broșurile și pliantele de informare trebuie să popularizeze regulile de vizitare, zonele permise, traseele și gradul lor de dificultate, echipamentul necesar precum și riscurile la care se expun vizitatorii

8. Serviciul de intervenție și salvare. Indiferent de caracterul activităților turistice care se desfășoară pe teritoriul unei arii protejate, trebuie să existe oameni pregătiți să intervină și să întreprindă acțiuni de salvare. Echipa poate fi constituită din angajații ariei, care primesc pregătirea specifică necesară. În unele situații se creează în zonă o echipă specială, de tip "Salvamont", care este apelată pentru cazurile mai serioase. Și în această ultimă situație angajații ariei vor beneficia de pregătirea necesară acordării primului ajutor și pentru a ajuta echipa de salvare.

9. Informare turistică. Atunci când gradul de suportabilitate al ariei protejate permite dezvoltări turistice importante, în acord cu comunitățile locale, se vor desfășura acțiuni de informare și promovare. Este o activitate complexă, care implică aplicarea unor cunoștințe de marketing și este destul de costisitoare. Informarea și promovarea turistică poate consta din: editarea de pliante și broșuri; realizarea de filme video; montarea unor panouri de afișaj pe șosele, etc. Pentru reușita acestui tip de activități este necesară o bună colaborare cu operatorii turistici, cu administrațiile celorlalte arii protejate din zonă, cu primării, agenți economici, mas-media, ș.a.

3.4 Monitorizare

1. Monitorizare resurse. Este partea planului de management care face o permanentă evaluare a acțiunilor din cadrul unei arii protejate. Monitorizarea resurselor se face prin mijloace specifice, care sunt stabilite pe baze științifice. Ea poate fi făcută de către personalul ariei protejate, după o instruire corespunzătoare sau de către oameni de știință, în cadrul unor programe comune. Monitorizarea trebuie să includă și activitățile turistice și educative, din rezultatele ei putându-se desprinde tendințele pe termen lung și căile de urmat în acest domeniu.

2. Poluare. Una dintre problemele serioase cu care se confruntă orice arie naturală protejată este problema poluării și evaluarea consecințelor ei asupra diversității biologice. Poluarea poate avea surse interne - situație în care managerul va impune măsurile cele mai potrivite pentru diminuarea ei până la limite acceptabile. De cele mai multe ori însă, poluarea are surse externe - în special poluarea aerului și a apei. Înregistrarea periodică a datelor și analiza impactului poluării asupra diversității biologice este una dintre sarcinile cele mai dificile ale echipei de management. Concluziile studiilor vor trebui să conducă la acțiuni prin care să se încerce diminuarea poluării externe. Dacă în cazul apei situația este mai clară și uneori soluționabilă, în cazul poluării atmosferice (noxe, ploii acide, etc.) este nevoie de o politică economică adecvată la nivel regional, național sau internațional. În orice caz, ariile protejate sunt locurile ideale pentru efectuarea acestor tipuri de studii de impact iar rezultatele lor pot servi ca bază și argumentație științifică pentru acțiuni de reducere a poluării.

3.5 Personal

1. Pregătire personal. Planul de management trebuie să cuprindă prevederi privind selecția și pregătirea personalului ariei protejate. Este recomandabil ca din personal să facă parte persoane

selectate din cadrul comunităților locale limitrofe ariei protejate. În funcție de tipul și caracterul ariei, personalul va trebui să poată duce la îndeplinire o serie de sarcini ca : monitorizare, prelevare de probe și măsurători, supraveghere și înregistrare faună, cartografiere, supraveghere și ghidare grupuri; interpretare și educație; relații cu publicul; restaurări; intervenție și acordare de prim ajutor, etc. Pentru aceasta, echipa de management a ariei protejate va trebui să prevadă participarea la cursuri de pregătire pentru întregul personal. În contextul unui turism bine dezvoltat, foarte importante sunt abilitățile de comunicare și capacitatea de a prezenta informațiile într-o formă atractivă, interesantă. Aceasta este una dintre cheile succesului în activitățile educative care se desfășoară permanent într-o arie protejată.

2. Dezvoltarea unor programe cu voluntari. În contextul unor activități complexe, în multe situații sprijinul voluntarilor este binevenit atât pentru acțiunile legate de protejarea biodiversității cât, mai ales, de cele legate de activitățile cu turiștii. Voluntarii pot proveni din rândul organizațiilor neguvernamentale cu profil ecologic, sau pot fi selectați din rândul studenților sau elevilor. Și în cazul lor, o instruire inițială este necesară, dar ea se va limita la tipul de acțiuni pentru care sprijinul voluntarilor a fost solicitat sau acceptat.

3. Spațiul administrativ pentru personal. Acesta implică spațiile de locuit pentru personal, birouri, sala de mese, etc. Acestor spații trebuie să li se acorde importanța cuvenită, pentru că randamentul personalului ariei depinde de facilitățile și spațiile pentru muncă, petrecere a timpului liber și odihnă care le sunt oferite. În unele situații, Centrul de Vizitare poate prelua și unele dintre funcțiile spațiilor administrative. O mare atenție trebuie acordată echipamentului personal și științific pe care trebuie să îl utilizeze personalul.

ECOTURISMUL

Ce este ecoturismul?

Ecoturismul este o formă de turism în care principala motivație a turistului este **OBSERVAREA** și **APRECIEREA NATURII** și a **TRADIȚIILOR LOCALE** și care trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

1. Conservarea și protejarea naturii
2. Folosirea resurselor umane locale
3. Caracter educativ, respect pentru natură – conștientizare pentru turiști și comunitatea locală
4. Diminuează impactul negativ asupra mediului natural și socio-cultural

(Adoptată după definiția consacrată dată de Organizația Mondială a Turismului)

Un produs de ecoturism:

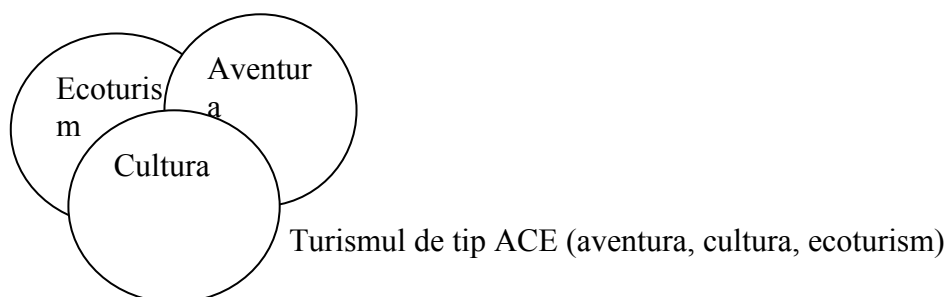
1. *se concentrează pe o experiență/cunoaștere directă și personală a naturii și atracțiilor ei*
2. **furnizează oportunități de a experimenta/cunoaște natura într-un mod care conduce la o mai bună înțelegere , apreciere și interacțiune cu ea**
3. *reprezintă una dintre cele mai bune practici de turism durabil și prietenos mediului*
4. *contribuie în mod pozitiv la conservarea arealelor naturale*
5. *contribuie în mod continuu și pozitiv la dezvoltarea comunităților locale în care se desfășoară*
6. *este sensibil la, interpretează și implică culturi diferite, în mod particular, cultura locală (tradițională)*
7. *reușește să răspundă substanțial așteptărilor turiștilor*
8. este promovat în mod corect și conduce la așteptări realiste din partea clienților

Caracteristicile unui produs de turism de aventură:

- *are un anumit factor de risc*
- *pentru a-l practica, trebuie ca turistul să dispună de anumite îndemânări (skills-uri) specifice*

- se desfășoară în zone mai puțin accesibile

Nota: în general ecoturismul și turismul de aventură sunt două lucruri diferite, însă există anumite activități care pot fi considerate atât de ecoturism cât și de aventură.

Turismul cultural, de aventura și ecoturismul nu sunt unul și același lucru, însă există părți comune. De aceea în foarte puține locuri vom întâlni programe de ecoturism pur, dar în majoritatea cazurilor vom întâlni ecoturism combinat cu activități culturale și de aventură.

Munții Apuseni se pretează la dezvoltarea următoarelor tipuri de produse de ecoturism și turism de aventură:

Programe de vară:

- drumeție
- canyoning
- speologie (peste 7000 de peșteri, unele unicate în țară și lume)
- tabere de creație (învățarea meșteșugurilor tradiționale)
- cicloturism și mountainbiking
- foto-safari
- observarea animalelor sălbatice
- observarea păsărilor
- parapantă
- turism ecvestru (cu caii)

Programe de iarna:

- sănii trase de câini
- ski de tura
- drumeție
- observarea animalelor sălbatice
- speologie
- tabere cu activități specifice (învățarea construirii unui adăpost în zăpadă, schi de tură, mers prin zăpadă cu rachete, etc)

Resurse on-line despre ecoturism:

www.ecotourism.org

www.eco-romania.ro

www.apuseniexperience.ro

CREAREA CLIMATULUI PENTRU SUCCES

Mobilizarea publicului și a sprijinului politic pentru parcuri și arii protejate este crucială pentru inițierea și gestionarea efectivă a unor arii protejate. În cele ce urmează vom explora mai mult acest subiect.

Sprijinul public pentru ariile protejate

Cea mai mare încercare a specialiștilor ariilor protejate și a tuturor ecologiștilor de astăzi este de a găsi noi modalități de a demonstra că folosirea durabilă a resurselor naturale și conservarea naturii au o relevanță fundamentală pentru viața de zi cu zi a oamenilor, inclusiv a celor care poate că nu vor vizita niciodată o arie protejată. Vom deschide ochii oamenilor cu privire la importanța vitală a mediului lor natural ca un sistem de întreținere a vieții, numai dacă vom deschide și ușile: este necesar un efort mai mare pentru a asigura mijloacele, oportunitățile și motivația pentru ca mai mulți oameni să aibă acces în parcuri și arii protejate. Recreația trebuie să fie recunoscută ca o re-creație – un mod în care oamenii își pot reîmprospăta mintea și spiritul, pot scăpa de presiunile vieții urbane și se pot redescoperi, prin contactul direct cu natura și cu frumusețea peisajelor sălbatice. Există necesitatea de a promova creșterea conștientizării publicului cu privire la ocaziile de recreere oferite de ariile protejate.

Deși înființate pentru beneficiul națiunii, ariile protejate încă pot fi în unele momente locuri unde vizitatorii sunt văzuți ca o problemă – o intruziune. Publicul simte, inevitabil, că parcurile și rezervațiile nu sunt chiar o parte organică a propriilor lor vieți. Își pot da seama că aceste locuri sunt într-un fel „speciale”, dar ei nu simt că acestea sunt „speciale” și pentru ei. Managerii parcurilor și ariilor protejate trebuie să accentueze scopurile umane durabile ale parcurilor și ariilor protejate, ca fiind o contribuție la calitatea vieții. Lăsând la o parte considerațiile etice, folosirea în scopul recreerii a ariilor protejate poate duce la un sprijin mai mare pentru ele din partea celor care le folosesc în acest scop. Acest lucru se întâmplă deja în multe arii protejate. Recreația aduce împreună parcurile și oamenii și creează o înțelegere reciprocă mai mare. Un alt mod vital de dobândire a înțelegerii și sprijinului publicului este educația ecologică, care este practică în mai multe arii protejate din Europa. Grupurile țintă importante sunt comunitățile locale și vizitatorii, în special tinerii. Acest lucru cere informații imediat disponibile despre problemele ariilor protejate.

Crearea climatului pentru succes depinde, într-o analiză finală, de comunicarea efectivă. Acest lucru nu este ușor, datorită lipsei de timp și de resurse disponibile pentru activitățile de informare. Dar managerii ariilor protejate pot recruta aliați puternici, care să ajute și la răspândirea mesajului către alții. Exemplele includ ziariști, artiști, comunități locale și ONG-uri. Mai jos sunt date câteva sugestii despre modul de implicare a acestora. Pentru a răspândi mesajul, managerii ariilor protejate și oamenii de știință ecologiști trebuie să învețe să comunice într-un stil și într-un limbaj pe care publicul lor îl pot înțelege repede. Deși există excepții notabile, ecologiștii pot încă avea tendința să fie oarecum închiși, comunicând între ei – și câteodată chiar cu publicul –

Într-un jargon științific care poate fi total de neînțeles pentru cetățenii obișnuiți. Comunicarea într-un limbaj specific adaptat la cerințele și circumstanțele ascultătorului – tânăr sau bătrân, orașean sau sătean, politician sau turist, este fundamentală pentru câștigarea sprijinului public și politic. Răspunsul, ca întotdeauna, este de a vorbi și scrie cu claritate și simplitate. Este important de reamintit că mulți dintre ascultători nu locuiesc lângă o arie protejată, ci într-un oraș aglomerat, deseori într-un mediu urban degradat. Ca rezultat, oamenii pot deveni foarte îndepărtați, fizic și emoțional, de contactul cu natura. Aceasta contribuie, inevitabil, la o lipsă de înțelegere care, la rândul ei, înseamnă că sprijinul publicului pentru ariile protejate nu este optimizat.

Educația ecologică trebuie să înceapă în zonele locuite de oameni. Multe țări europene abordează deja această problemă cu programe inovative și imaginative în cadrul și în jurul orașelor lor, aducând natura și peisajul de țară din nou oamenilor. Dacă programele educaționale sau interpretative ar începe numai când oamenii ajung în parcurile naționale sau în rezervații, atunci bătălia ecologică pentru inimile și mințile lor este deja pierdută pe jumătate.

Există, de asemenea, bariere de atitudini pentru atingerea înțelegerii ecologice în zonele rurale. Ecologiștii pot fi priviți încă cu un grad de suspiciune și neîncredere – și câteodată ostilitate pe față – de către populațiile locale. În câteva cazuri, acest lucru este din cauza eșecului personalului ariilor protejate de a recunoaște sentimentele, tradițiile locale și modurile de câștigare a existenței localnicilor.

Toate aceste probleme legate de înțelegerea publicului, conștientizarea și implicarea lui au fost reafirmate la cel de al IV-lea Congres Mondial al Parcurilor din 1992, care a accentuat inter-relațiile vitale dintre ariile protejate și susținerea necesităților societății. Acum acea viziune trebuie să fie transformată în acțiune efectivă. Dacă scopul este ca toți oamenii să fie în favoarea parcurilor, atunci trebuie să se demonstreze mai clar că parcurile sunt pentru oameni și sunt o parte a sistemului fundamental de întreținere a vieții, de care, în ultima instanță, depinde supraviețuirea umanității.

11.1 Creșterea conștientizării publicului

Acum este necesar un efort major pentru a aduce mass-media în sprijinul parcurilor și ariilor protejate. În timp ce campaniile de conștientizare vor fi foarte efective dacă vor acoperi o țară sau o parte a unei țări, tematica lor ar trebui să plaseze ferm ariile protejate în context european.

Folosind toată publicitatea disponibilă și mediile educaționale, campaniile ar putea fi construite în jurul celor două teme legate: a) Conservarea începe acasă; b) Natura este o moștenire europeană. Anul European de Conservare a Naturii din 1995 al Consiliului Europei a impulsionat inițiativele reînnoite de educație ecologică atât în sectorul educațional formal cât și în cel informal. Următoarele acțiuni asigură o agendă educațională și de relații cu publicul pentru îndeplinirea mesajului ecologic. Corespondenții ecologiști de presă – și corespondenții politici – trebuie văzuți ca aliați majori în cazul ariilor protejate.

ACȚIUNE

11.1.1 Accentuarea mai puternică a folosirii ariilor protejate pentru recreere

Recomandare. Agențiile de mediu ar trebui să reafirme că recreerea publicului este modul primordial și dezirabil de folosire a ariilor protejate – în special a celor din categoriile IUCN II și V, cu protecție adecvată pentru locurile cele mai vulnerabile. Managerii ariilor protejate ar trebui să accentueze mai mult importanța ariilor protejate pentru recreere și pentru îmbunătățirea calității vieții oamenilor. Vizitatorii ariilor protejate ar trebui să fie făcuți să se simtă întotdeauna bine primiți: ei sunt suporterii potențiali.

11.1.2 Lucrul apropiat cu jurnaliștii

Recomandare. Există un mare potențial în angajarea interesului ziariștilor în teme ecologice și arii protejate. Asigurarea de scurte informații regulate, de la persoană la persoană, de către managerii ariilor protejate pentru ziariști ar trebui să devină o practică standard. Ar trebui aranjate pentru reprezentanții presei vizite în grup în parcuri naționale și arii protejate. Un grup de ziariști europeni ar putea fi invitat să viziteze un parc unde sunt probleme deosebit de incitante, care să asigure o poveste interesantă pentru a fi publicată.

11.1.4 Artiștii pentru Natură și Arii Protejate

Recomandare. Ariile protejate ar trebui să fie promovate ca locuri de inspirație pentru artiști, scriitori, muzicieni și fotografi și ar trebui dezvoltat un program cultural și educațional de înaltă ținută: „Artiștii pentru Natură și Ariile Protejate”. Pot fi montate expoziții în galerii, muzee și parcuri – aducând astfel parcurile naționale și ariile protejate către orașe într-un mod vibrant și imaginativ.

CASETA 45

Natura în orașe

Europa are unele din cele mai aglomerate și mai mari regiuni urbane din lume. În orașele și suburbiile lor, este vitală conservarea zonelor verzi, ori ca un ținut împădurit, lac sau luncă, sau chiar ca un teren agricol urban. Planificatorii urbani sunt solicitați să:

- n creeze parcuri urbane din locurile deschise existente, pe teren public sau privat;
- n să conecteze parcurile unul de celălalt cât mai mult posibil, în centuri verzi sau „degete” verzi care se întind în oraș;
- n restaureze locurile părăginite, aducându-le în rețeaua de parcuri;
- n asigure că dezvoltările viitoare (de exemplu autostrăzi, renovări urbane, căi ferate) nu reduc sau nu strică spațiile verzi existente;
- n încurajeze oamenii să viziteze parcurile, asigurând facilități pentru distracția publicului și să promoveze folosirea parcurilor pentru educație ecologică.

Valoarea primară a parcurilor este de a aduce natura în orașe și de a face natura accesibilă locuitorilor orașelor. De aceea, cu excepția siturilor unde se găsesc specii foarte rare etc. rolul de destindere a publicului trebuie să treacă înaintea rolului de conservare a naturii.

11.1.5 Aducerea parcurilor spre oameni

Recomandare. Pentru oamenii care locuiesc în centrele cu populație majoră ale Europei trebuie întreprinse acțiuni pentru îndepărtarea barierelor de înțelegere care apar din separarea orașelor de sate. Trebuie să se arate că parcurile naționale și ariile protejate joacă un rol vital în susținerea societății – inclusiv a celor care locuiesc la oraș.

Guvernele centrale și locale trebuie, de aceea, să continue și să-și extindă eforturile de a reabilita interiorul orașelor și de a îmbunătăți mediul urban prin programe de spații verzi. Aceste spații verzi – de fapt arii protejate – oferă oportunități de recreere și educație ecologică informală și asigură în același timp refugii pentru natura sălbatică (vezi caseta 45).

11.1.6 Monitorizarea și schimbul de informații privind programele de conștientizare a publicului

Recomandare. Managerii ar trebui să revizuiască în mod regulat eficacitatea programelor lor promoționale, educaționale și interpretative, și să facă schimb de

informații cu colegii. Țările ar trebui să pregătească rapoarte despre campaniile existente de conștientizare a publicului, succese și eșecuri și lecții învățate. Multe țări au programe excelente de informare și educaționale în desfășurare care pot asigura linii directoare bune. Schimbul de vizite între țările care administrează arii protejate ar putea constitui un vehicul pentru acest schimb de informații.

11.2 Educația formală

„Educația”, așa cum este folosit termenul aici, include dezvoltarea conștientizării, înțelegerii, discernământului și abilității, și este centrată pe mai multe planuri în afară de plante, animale și procese biologice. Este vorba despre a face oamenii mai conștienți de relația lor cu natura și asigurarea că aceste relații sunt durabile.

Ariile protejate – și mediul natural în sens mai larg – oferă săli de clasă excelente în aer liber pentru educația într-o gamă variată de materii: geografie, științe sociale, istorie, biologie și geologie, în special. Cercetările au arătat că studiile la fața locului sunt în mod deosebit efective, atât pentru școlari cât și pentru adulți, și permit abordarea unui program diversificat în educația ecologică. Folosirea ariilor protejate de către școli, colegii și universități ca puncte focale atât pentru educația formală cât și pentru cea informală, trebuie în continuare încurajată. Deosebit de importantă este stabilirea de ținte clare pentru generarea conștientizării și pentru obținerea de rezultate. Poate fi potrivită o abordare structurală, cum este cea folosită în parcurile naționale olandeze.

Oricum, în multe țări europene doar o mică proporție din elevii școlilor vor avea ocazia să viziteze arii protejate în cursul educației lor formale. Când acest lucru chiar se întâmplă, poate fi o singură ocazie, limitând semnificația sa educațională. Ar trebui asigurate materiale pe care studenții să le poată folosi înainte și după vizita lor, permițându-le să reflecteze asupra acestei experiențe.

Ariile protejate pot, de asemenea, asigura un centru de atenție valabil pentru lucrul la proiecte, chiar și în absența unei vizite pe teren. Managerii ariilor protejate și agențiile de mediu trebuie, de aceea, să asigure că informații relevante, teme și istoricul cazului legat de aria protejată să poată fi transformate imediat în material didactic pentru a fi folosit la toate nivelele în clase. Conceptul de „aducere a parcului la școală” este la fel de valid: vizitarea școlilor de către personalul ariei protejate poate asigura o educație valoroasă, permițând discutarea unei game largi de factori de mediu, culturali și socio-economici, care afectează aria protejată. Educația legată de ariile protejate a tins în mod tradițional să se concentreze pe descrierea istoriei naturale, cu o mai mică explorare a temelor socio-economice și culturale pentru comunitățile locale ale căror vieți sunt direct influențate de existența ariei protejate. Un accent mai mare ar trebui pus pe o abordare mai completă a ariei protejate și a problemelor ei.

Multe școli au dezvoltat zone naturale pe terenurile lor – de fapt arii protejate în miniatură, care asigură material didactic și contribuie, de asemenea, la extinderea „spațiilor verzi” în cadrul zonelor urbane. Problema vitală este de a motiva și de a incita copiii – prin implicare directă, acolo unde este posibil – astfel încât ei să dorească să conserve natura. Există deja dovezi încurajatoare de creștere a conștientizării asupra problemelor de mediu și ale ariilor protejate în rândul tinerilor, care reprezintă cea mai bună speranță pentru viitor. Educația ecologică este, la urma urmelor, educație pentru viață, care pentru mulți copii este deja un adevăr evident. Acest interes existent pentru problemele mediului în rândul tinerilor poate fi dezvoltat prin proiecte imaginative ecologice în cadrul sistemului de educație formală.

Abordarea educațională ar trebui să se bazeze mai degrabă pe descoperire decât pe prezentarea unor fapte și opinii gata exprimate. Prezentarea prea multor fapte poate inhiba, de asemenea, curiozitatea naturală a unui copil. La nivel universitar, deși managementul ariilor protejate nu este, în general, un curs universitar specific, un

număr de cursuri universitare și postuniversitare includ planificarea ecologică și managementul resurselor naturale și sunt necesare mai multe asemenea cursuri. De asemenea, predarea ar trebui să se axeze mai mult pe tema dezvoltării durabile cu implicațiile ei complexe etice și culturale.

Universitățile pot juca – și joacă – un rol important în cercetarea relevantă pentru aria protejată și managementul habitatului. Într-adevăr, ariile protejate pot oferi posibilități nelimitate pentru atragerea universităților în schimbul creativ de idei. În afara științelor naturale, discipline precum planificarea și arhitectura, sociologia, ingineria și economia pot participa cu o gamă variată de teme legate de planificarea și managementul ariilor protejate. Exemplele includ managementul traficului, desing-ul structurilor în locuri specifice și monitorizarea impactului vizitatorilor. Universitățile pot, de asemenea, ajuta în domeniul pregătirii educaționale ecologice și în cercetare. De exemplu, colegiile de pregătire didactică își pot încuraja studenții să realizeze proiecte despre sau în cadrul ariilor protejate.

Sistemul de educație formală are de jucat un rol crucial în sprijinirea ariilor protejate europene și sunt propuse următoarele acțiuni.

ACȚIUNE

11.2.1 Folosirea ariilor protejate ca săli de clasă în aer liber

Recomandare. Managerii ariilor protejate ar trebui să încurajeze folosirea ariilor lor ca săli de clasă în aer liber, cu personal de la fața locului, disponibil pentru a primi grupurile educaționale, acolo unde este cazul.

11.2.2 Aducerea parcurilor în școli

Recomandare. Recunoscând că pot exista constrângeri în privința ocaziilor de vizitare a ariilor protejate de către școli, managerii ariilor protejate ar trebui să pregătească materiale de studiu pentru folosirea acestora în școli. Vizitarea școlilor de către personalul ariilor protejate, pentru încurajarea dezbaterilor tuturor temelor legate de ariile protejate, ar trebui să fie o înaltă prioritate. Dezvoltarea zonelor naturale pe terenurile școlilor ar trebui, de asemenea, încurajată atât ca material didactic cât și ca un „spațiu verde” – o arie protejată în miniatură.

11.2.3 Construirea educației ecologice în cadrul programei școlare

Recomandare. Guvernele și autoritățile educaționale de la nivel național ar trebui să acorde prioritate asigurării că educația ecologică este ferm construită în cadrul programei școlare. Abordarea ar trebui să se bazeze pe descoperire. Educația ecologică ar trebui privită ca un subiect complex care cuprinde toată educația formală.

11.2.4 Sprijin din partea universităților pentru ariile protejate

Recomandare. Ar trebui ridicat numărul de cursuri universitare și postuniversitare care oferă ocazii pentru aplicarea calificărilor de management al resurselor și de planificare în ariile protejate. Ar trebui să existe sprijin din partea unei game largi de discipline universitare privind managementul ariilor protejate și planificarea, incluzând arhitectura și desing-ul, ingineria, sociologia și economia. Rolul de cercetare al universităților este, de asemenea, vital.

11.2.5 Includerea temei dezvoltării durabile în sistemul educațional formal

Recomandare. Conceptul global complex al dezvoltării durabile cere să fie pe deplin studiat în cadrul sistemului educațional formal. „Grija pentru Pământ” asigură un punct de plecare, dar mai sunt necesare materiale educaționale pentru școli și universități.

11.3 Asigurarea unei bune informări și facilități pentru vizitatori

O bună informare este o bază importantă în construirea sprijinului pentru munca în ariile protejate. Poate ajuta la satisfacerea unei cereri crescute de informații despre natură și

peisaje. Poate fi folosită ca o unealtă de management pentru a sprijini scopurile conservării. Și, mai mult decât atât, cunoștințele și entuziasmul celor care trăiesc sau muncesc în zonă pot inspira vizitatorii.

Informațiile pentru vizitatori ar trebui să-i facă să se simtă bine primiți și să-i ajute să se simtă bine. Nu mai este nevoie să o spunem, publicațiile trebuie să fie plăcute la citit și ușor de înțeles. Pot ajuta imens proiectele de informare comune cu alte organizații, folosind scriitori profesioniști și desingeri.

Materialele informaționale trebuie adaptate la diferite audiențe. Acestea pot include oameni cu interese generale, copii de diferite vârste, localnici, specialiști (de ex. botaniști, ornitologi, alpiniști, etc.) și oameni din alte țări care nu vorbesc limba zonei.

Ca o atenționare, exponatele și materialele informaționale trebuie să evite a fi prea restrictive privind modul de distracție al vizitatorilor în parc. Aceasta este greșeala comună care lasă loc la multe interpretări. De asemenea, managerii parcurilor ar trebui să respecte sălbăticia naturii evitând, de exemplu, prea multe marcări sau cărări supradezvoltate.

Necesitatea de a pregăti materiale informaționale poate fi o bună ocazie pentru a avea o dezbatere productivă cu industriile locale (de exemplu: „Care este poluare exactă, vă rog, provenită de la fabrica dvs., astfel încât să o putem trece corect în materialul nostru pentru școală?”), astfel procesul educațional poate media la timp între parc și orice altă industrie învecinată.

Materialele informaționale pot fi sprijinite de interpretări la fața locului. Aceasta implică folosirea selectivă a exponatelor și a vestigiilor pentru a stimula oamenii să devină mai entuziaști și mai implicați în privința conservării.

CASETA 46

Exemple de tehnici interpretative

- n ziare, pliante și cărți;
- n video-uri, diapozitive, filme, informații înregistrate pe bandă;
- n panouri informaționale, marcaje, expoziții, centre de informare/de vizitatori;
- n rangeri, ghizi, personal de educație și informare;
- n interpretare pe viu, folosind teatrul și artele vizuale;
- n computere, incluzând ecrane digitale și jocuri.

O abordare a educației utilizată la scară largă este centrul vizitatorilor. Se folosește deseori construcția unui centru scump pentru a ilustra succesul programului educațional al ariei protejate. În termeni pur educaționali, oricum, asemenea centre sunt dificil de justificat și este necesară o analiză riguroasă a costurilor și beneficiilor. De exemplu, centrele de teren (Field Centers), cu care britanicii au făcut munca de pionierat în ani '60, sunt supuse peste tot la presiuni și cu fiecare an se închid mai multe. În loc de aceasta, câteva arii protejate experimentează acum ideea unui Centru de Studiu în Teren într-un rucsac.

Un binefăcător poate asigura clădirea pentru un centru al vizitatorilor, dar întreținerea acestora poate provoca o scurgere majoră de fonduri. Numărul de vizitatori al unui asemenea centru nu este un indicator al valorii lui. Cine nu s-a plimbat pe lângă ziduri acoperite cu postere sau în camere întunecate cu exponate elaborate, grăbindu-se să iasă cât mai repede afară în natură? Este necesară o evaluare mai atentă a utilității și valorii unui centru.

Cea mai bună abordare ar putea fi să se vadă centrele de vizitatori mai degrabă ca facilități de comunicare și centre ale comunităților locale decât să fie orientate în mod specific pentru educație ecologică sau interpretare. De exemplu, scopurile Centrului informațional din Parcul Național Triglav, Slovenia, include revitalizarea tradițiilor locale. În acest fel Centrul este complet integrat comunității locale și îndeplinește un set de funcții.

ACȚIUNE

11.3.1 Asigurarea materialelor informaționale adecvate

Recomandare. Fiecare arie protejată, oricât de mică, ar trebui să aibă o broșură la îndemâna vizitatorilor. Aceasta ar trebui să includă o hartă și să descrie:

- a) Ce caută să conserve aria protejată;
- b) Care sunt trăsăturile ei importante;
- c) Unde pot merge vizitatorii și ce pot face ei;
- d) Facilități pentru vizitatori;
- e) Orice regulă pentru vizitatori și de ce sunt ele necesare.

și aprecierile sunt importante și un simplu chestionar ar putea cere părerile vizitatorilor despre aria protejată, serviciile și facilitățile ei.

11.3.2 Folosirea unei game largi de tehnici interpretative

Recomandare. Managerii ariilor protejate ar trebui să folosească o gamă largă de tehnici interpretative pentru a ieși în întâmpinarea necesităților locale de informare și care se potrivesc cu caracterul mediului local. Ar trebui, oricum, să reducă la minim impactul ecologic al tehnicilor folosite.

11.3.3 Folosirea potrivită a Centrelor pentru Vizitatori

Recomandare. Centrele pentru vizitatori pot fi importante și utile, dar managerii ar trebui să evite transformarea lor într-un supra-complex și asigurarea de prea multă „informație hardware”. Trebuie să se aibă mare grijă ca structura centrului de vizitatori să nu deranjeze peisajul sau să distragă atenția de la adevăratele valori ale ariei protejate, lucru care contează pentru prima impresie. În multe arii protejate, sunt multe lucruri de spus despre centrele de vizitatori ca un simplu adăpost de ploaie, un loc unde se poate procura o broșură sau poate o cană cu ceai. Centrele de vizitatori mai mari pot să devină locuri bune pentru scurte cursuri sau programe pentru școli și alți vizitatori. Ele pot fi locuri potrivite pentru aplicarea recomandărilor din acest material și din altele, de exemplu lucrul cu artiștii sau o bază pentru Societatea Prietenilor.

11.3.4 Asigurarea accesului publicului la informațiile administrative

Recomandare. Guvernele ar trebui să garanteze dreptul accesului publicului la informațiile relevante legate de politicile și planurile ariilor protejate. Din moment ce se plătesc taxe pentru întreținerea și administrarea majorității ariilor protejate, trebuie să existe prezumția că publicul are dreptul să se informeze – și că guvernele și agențiile ariilor protejate trebuie să opereze în mod deschis și explicit.

11.4 Mărirea bazei de suporteri ai ariilor protejate

Ariile protejate au nevoie de toți prietenii pe care și-i pot alătura. și, după cum s-a subliniat mai devreme suporterii pot deveni parteneri în administrare, preluând sarcinile vitale. Cei mai buni suporteri dintre toți sunt localnicii, subiectul acestei secțiuni.

Ca parte a unei țări, ariile protejate au nevoie atât de suporteri guvernamentali cât și neguvernamentali. Primii trebuie motivați prin: „binele” public, dar cei din urmă ar putea avea nevoie să primească beneficii din parte ariilor protejate. Atâta timp, cât asigurarea beneficiilor nu distrage de la scopurile conservării, aceste beneficii ar putea deveni cele mai puternice rădăcini sădite în comunitate pentru asigurarea înfloririi și supraviețuirii ariilor protejate.

Suporterii posibili ai ariilor protejate includ:

- n **Fermieri și silvicultori:** ca administratori ai celor mai multe zone rurale din Europa, fermierii și silvicultorii sunt parteneri vitali. Se pot face mult mai multe pentru implicarea fermierilor în ariile protejate, în special fiindcă fermierii au nevoie de resurse noi de venituri pentru a putea face față surplusului agricol și silvicultorii și-ar putea administra pădurile mai puțin intens, înființând arii protejate în locurile împădurite importante.
- n **Organizații de pescari:** protecția terenurilor pentru puiet și pentru depunerea icrelor este esențială pentru menținerea stocurilor de pești comerciali. Pescăriile de apă dulce, care sunt foarte răspândite în Europa Centrală și de Est, pot fi o formă benignă din punct de vedere ecologic a vieții în peisaje protejate și sunt importante pentru păsările de apă.
- n **Vânătorii:** în multe țări, asociațiile de vânătorii administrează zone mari în condiții naturale sau seminaturale ca rezervații de vânătoare. Dar criteriul trebuie să fie durabilitatea. Iar vânătoarea nu este potrivită în ariile protejate, unde conservarea naturii este un obiectiv primordial.
- n **Autoritățile municipale:** parcurile din orașe sunt importante, câteodată ca arii protejate depline, dar întotdeauna pentru potențialul lor educativ.
- n **Biserica:** organizațiile religioase ar trebui să stabilească o agendă morală pentru conservarea naturii. Ele dețin, de asemenea, mari suprafețe de teren, deseori cu obiective naturale majore, cum ar fi Mt. Athos și câteva din Insulele Sporade din Grecia, unde ar putea fi necesară protecția.
- n **Industria și firmele locale:** industria poate fi un partener important al ariilor protejate: adoptând standarde înalte de protecție a mediului, permițând unei părți a terenului lor să devină o rezervație naturală locală și sprijinind ONG-urile și grupurile comunitare în munca lor.
- n **Armata:** în ciuda unei mari reduceri a prezenței militarilor în Europa, mai rămâne mult teren în folosința armatei. O trăsătură a acestui teren este că nu sunt multe schimbări pe el și, de aceea, valorile naturale sunt înalte. Autoritățile militare ar trebui să adopte politici de conservare pentru aceste terenuri.
- n **ONG-urile:** grupurile conservacioniste pot juca mai multe roluri vitale în sprijinul ariilor protejate: ca proprietari și ca manageri; ca organizatori al efortului voluntar în administrarea lor; ca și constructori de capacități în special la nivel local; și ca avocați ai ariilor protejate. Guvernele ar trebui să ceară sfatul lor, să întâmpine cu bucurie sprijinul lor și să le trateze ca parteneri în implementarea politicilor.

Aceasta este departe de a fi o listă completă: de exemplu, arhitecții peisajelor restaurează și îngrijesc peisajele istorice; și arheologii și organisme responsabile pentru patrimoniul antic protejează siturile care conțin deseori habitate seminaturale valoroase (există peste 13.000 de Monumente Antice numai în Anglia). Într-adevăr, este greu să găsim un sector al societății care nu contribuie la ariile protejate.

ACȚIUNE

11.4.1 Încurajarea unei baze largi de suporterii ai ariilor protejate

Recomandare: Managerii ariilor protejate ar trebui să adopte un stil de operare care să încurajeze o bază largă de suporterii ai ariilor protejate.

11.4.2 Încurajarea înființării cluburilor de "Prietenii ai ariilor protejate"

Recomandare: Managerii ariilor protejate și consiliile de conducere ar trebui să încurajeze formarea unei societăți de prietenii ai unei arii protejate individuale. Acest lucru poate aduce sprijin și sfaturi competente. Cu cât societatea se bazează mai mult pe comunitate cu atât mai bine, deoarece va reduce la minim pericolul antagonismului dintre localnici și „outsider”-i bine-intenționați.

11.5 Obținerea sprijinului din partea comunităților locale

Sprijinul comunității este vital pentru succesul pe termen lung al ariilor protejate, Fără el, ariile protejate nu și-ar putea atinge niciodată pe deplin țelurile. Sprijinul comunității este deosebit de important în Europa, unde ariile protejate sunt, de obicei, aproape de comunități sau le includ în granițele lor. Participarea democratică a comunității locale în procesele luării deciziilor, care afectează ariile protejate – și deci afectează viețile localnicilor – este de importanță mare. Guvernele și agențiile ariilor protejate ar trebui să caute întotdeauna participarea comunităților locale în înființarea și managementul ariilor protejate.

A existat o istorie lungă de neîncredere și suspiciune printre câteva comunități locale, care ar putea vedea desemnarea protecției mediului ca o amenințare la – și o barieră contra – participărilor tradiționale de folosire a terenurilor. Este de înțeles, comunitățile rurale cu rădăcini culturale de secole au un profund atașament față de pământ. și totuși, ei au multe de oferit în cunoștințe și experiență, lucruri pe care managerii ariilor protejate ar trebui să le întâmpine cu plăcere și să le respecte. Conceptul unei mișcări spre un parteneriat managerial național-local al ariilor protejate ar putea oferi o soluție pentru ceea ce a fost o îngrijorare de lungă durată a comunităților locale din întreaga lume din istoria parcurilor naționale și a managementului ariilor protejate.

ACȚIUNE

11.5.1 Lucrul cu reprezentanții și liderii locali

Recomandare: Agențiile de conservare și managerii ariilor protejate ar trebui:

- a) să lucreze cu reprezentanții și liderii localnici pentru a dezvolta activități de colaborare prin forumuri de dezbateri locale. Toate subiectele trebuie să fie deschise pentru discuție, iar asupra celor bune să se concentreze, cum ar fi implicarea potențială a reprezentanților locali în organismele manageriale, accesul vizitatorilor și scopurile pe termen lung.
- b) să discute cu localnicii necesitatea regulamentelor specifice și măsurile manageriale, adunând sfatul lor și câștigând sprijinul lor.
- c) ca în colaborare cu localnicii, să găsească moduri prin care ariile protejate îi pot ajuta să-și mențină stilurile de viață tradiționale și identitatea culturală;
- d) să respecte și să se bazeze pe mândria naturală pe care o au comunitățile locale cu privire la propria lor moștenire, să încurajeze un simț al proprietății în zonă.

11.5.2 Acordarea permisului și încurajarea localnicilor de a se folosi de facilitățile ariei protejate

Recomandare. Managerii ariilor protejate ar trebui să pună la dispoziția necesităților locale toate facilitățile ariilor protejate, de ex. clinici de sănătate, facilități de telecomunicații, birouri, și unde este cazul să încurajeze localnicii să le folosească.

În special ei pot ajuta localnicii să profite de oportunitățile pe care ariile protejate le pot aduce satelor învecinate, de ex. pentru case de oaspeți, restaurante, mici muzee. Ar putea fi mai bine să ajute localnicii să învețe managementul hotelurilor decât, să zicem, identificarea păsărilor.

Sprijin. Planul sprijină Programul CADISPA al WWF, care are ca scop promovarea simultană a dezvoltării rurale și rezolvarea programelor ecologice. Abordarea sa este de a folosi educația formală și comunitară pentru a crește conștientizarea oamenilor cu privire la necesitatea de a-și conserva împrejurimile naturale. De exemplu, CADISPA a ajutat sătenii de lângă Lacul Prespa din nordul Greciei să continue pășunatul, menținând astfel trestia din jurul lacului.

11.5.3 Asigurarea că localnicii au un acces cât de mare posibil la aria protejată

Recomandare: managerii ariilor protejate ar trebui să se asigure că aria protejată rămâne accesibilă pentru localnici cât se poate de posibil, și să îndepărteze dreptul de acces doar acolo unde necesitatea de conservare o cere.